

СЛОВО

Без мови немає нації!

Прогвіти

ВСЕУКРАЇНСЬКИЙ КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ ТИЖНЕВИК

1 (741), 1—15 січня 2014

ДМИТРО ПИЛИПЕЦЬ
СПЕЦІАЛЬНО ДЛЯ “СП”

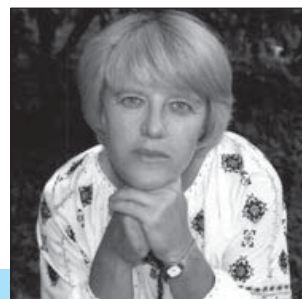
2

УРОК ІСТОРІЇ
ВІД ЮРІЯ МУШКЕТИКА

4-5

РІЗДВЯНІ ВІРШІ
ЛЮБИ ПРОЦЬ

8-9

МАЙСТРИ КУЛЬТУРИ
ПРО МАЙБУТНЄ

10-11

ШЕВЧЕНКІАНА

12-15

НАСТУПНЕ ЧИСЛО ГАЗЕТИ
ВИЙДЕ 16 СІЧНЯ 2014 РОКУ

Колаж Олександра Литвиненка

Будьмо разом, будьмо завжди — на Коні!

Найрадісніші, найочікуваніші “Три пазники в гості!” — вже на нашому порозі. Зустрічаймо їх, сподіваючись, що все недобре й загрозливе відійде й обмине, а все сприятливе й бажане оселиться в наших домівках.

І Новий рік, і Різдво Христове, і вечір Святого Василя зустрічатимемо і в родинному колі, і на майданах, пам’ятаючи предтечу українського роду, сподіваючись їхнього та Божого благословення на майбутнє, бо такий космологічний лад нашої генетичної пам’яті, така наша національна природа — зберігати й примножувати все найкраще, аби гідними були наш чин і наш шлях у майбуття.

Дорогі читачі! Пам’ятаймо, що 2014-й — Рік Тараса Шевченка. Великий світ нашого Пророка відкритий для кожного, хто здатен пізнати істину Його Слова, його Правду, його Любов, хто прагне служити Україні, нести на-

ціональну ідею в своєму серці і творити “Шевченкіану” третього тисячоліття.

145-річчя Матері-Просвіти просвітяни України відзначили на Євромайдані, в протистоянні імперському сценарію розколу і нищенню всього українського в Україні. Ми — на Євромайдані, бо ми стоїмо на нашій державній правді, стоїмо за українське слово і європейський вибір нашого народу, який полягає в обстоюванні людської гідності, соціальної справедливості, верховенства законів і демократичного самоврядування. Це наш вибір!

Редакція “Слова Просвіти” завжди відкрита для найболючіших і найсокровенніших читачьких думок. Наші устремління — розширити коло читачів-однодумців, діалог з опонентами, націленість на задуми високі, теми не одного дня. Віримо, що українці ніколи не відмовляться від усього того, що на-

плекала наша культура — правдивого, духовного, корисного, обстоюємо це в своєму житті-бутті разом із нашими авторами. Сподіваємося, що наша газета стане своєрідним постійнодіючим майданом, осередком народження необхідних людям справ та ідей, народної сили і громадянського духу. Будьмо разом! Віншуємо кожну оселю, куди пошта доносить нашу газету, добрим словом, колядою й щедрівкою, побажаннями щастя-здоров’я і всіляких гараздів! Засіваємо на многії і благії літа!

Хай 2014-й буде роком Козацького коня — надійного, незрадливого, витривалого, чутливого до нашої козацької вдачі. Тримаймося міцно в сідлі, будьмо разом, будьмо завжди на коні!

З Новим роком і Різдвом Христовим!

Редакція

— Дмитре, розкажіть власну “історію спротиву”: як усе почалося, яким був Ваш шлях до Євромайдану?

— Взагалі, “спротив” — це неефективно. Ми щодня чуємо: “Банду геть!”, “Потрібно боротися проти влади” тощо. Насправді все трохи не так. Потрібно боротися не проти чогось, а за щось, — це значно ефективніше і продуктивніше, більше того, позитивну ідею легше пропонувати, доносити до людей. Я доріс до цього за останні роки, хоча спочатку теж був на хвилі “спротиву” системі, але якщо проаналізувати, то Помаранчева революція 2004-го перемогла саме тому, що боролася вона не “проти”, а за певну “пропозицію”.

Саме 2004 року я прийшов до штабу “Нашої України”, щоб попрацювати на другому турі виборів на одній із дільниць. Я був спостерігачем в Олексіївській колонії. Там довелося вперше “повоювати” за чесні вибори. Через мою принципову позицію вже у третьому турі я став головою дільничної виборчої комісії. Потім були вибори 2006, 2007 років, я працював у комісіях, але активною партійною і громадською роботою тоді не займався.

У травні 2010 року брав активну участь у відомих на весь світ протестах проти вирубки дерев у парку імені Горького в Харкові. На жаль, та боротьба, що тривала близько місяця, не увінчалася успіхом, адже дії були не скоординовані, відчувався брак досвіду. Але саме тоді відбулася активізація найкращої частини харків’ян, люди вперше вийшли на боротьбу за своє право дихати чистим повітрям, за власну гідність. І сьогодні понад 90 % тих, хто виходив тоді, поруч із нами на Євромайдані. Тоді створили громадську організацію “Зелений фронт”, яка продовжує боротися за захист довкілля у Харкові. Цей громадський рух брав участь у місцевих виборах 2010 року, я тоді керував виборчим штабом “Зеленого фронту”, але нам не вистачило голосів, щоб потрапити до міської ради. Добре відомо, що ті вибори в Харкові були сфальсифіковані. Це спонукало багатьох вийти на “Харківський майдан за чесні вибори”. Там я був одним із двох комендантів наметового містечка, яке тоді розміщувалося в центрі майдану Свободи — найбільшої площі міста. Простояли близько двох тижнів, мали серйозну підтримку громади, але після судового рішення про заборону протесту згорнули намети. Згорання наметів не означало згорання акції, і “Харківський майдан за чесні вибори” майже в повному складі долучився до податкового майдану в Києві. Це була важлива ланка на шляху до майдану 2013 року, адже тоді гартувалася головна мета — прагнення до кращого життя, до панування у державі європейських цінностей.

Я був на податковому майдані до самого кінця, до його розгону 3 грудня, а коли повернувся до Харкова, то дізнався, що з 1 грудня за наказом головного лікаря мене звільнили з лікарні швидкої допомоги № 4. Після того я перейшов на роботу до Центральної клінічної лікарні Укрзалізниці, де зараз лікується Юлія Тимошенко, нині виконую обов’язки завідувача відділення.

2012 року я брав активну участь в організації та проведенні мовного майдану в Харкові, який

Дмитро ПИЛИПЕЦЬ: «Майдан — радикально мирна революція свідомості»

тривав чотири місяці. Кожна така акція — це досвід, нові люди, поширення інформації, наблизення результату. А результатом має бути нова країна, у якій хочеться жити, виховувати дітей, до якої хочеться повернутися, а не втікати звідси, за яку не соромно.

— Як розпочинався Харківський Євромайдан, які його досягнення і втрати?

— Спочатку я скептично поставився до ідеї виходити на майдан на підтримку євроінтеграції, але побачивши, що вийшла Західна Україна, вийшов Київ, — я зрозумів: нам у Харкові теж потрібно підтримати цей рух. 21 листопада вночі нас було лише 15 осіб, 22-го — 200, 24-го — більше тисячі і так далі у щоденному режимі. Ми збираємося вже більше місяця з понеділка до суботи о 18 годині, в неділю — о 12-й біля пам’ятника Тарасові Шевченку. На майдані Свободи зараз “Йолка”, до того ж є судова заборона на проведення там масових акцій, але, скажу відверто, біля пам’ятника Шевченку нам значно затишніше, ніж біля Леніна. Програма насичена і виступами, і музичним супроводом, і перформансами креативної молоді, і віршами, піснями творчих людей. Ці майдани виявляють найкращих людей України. І через них ідея поширюється в сім’ях, серед друзів, колег. Тому чим довше майдани триватимуть, тим краще.

А вимоги незмінні: імпічмент Президента, відставка уряду Азарова і дострокові парламентські вибори за оновленими правилами.

Місяць минув, так би мовити, “без людських втрат”, хоча були і підпали автомобілів, і напад тітушок на офіс “Просвіти”, де нині штаб Євромайдану. 13 грудня у дворі будинку, на фасаді якого висіла знищена харківською владою меморіальна дошка Юрію Шевельову, спалили орендований нами мікроавтобус. А 20 грудня на першому поверсі будинку “Просвіти” вибили шибки кількох вікон, на ганку розлили фарбу. Фасади будинку штабу обписали наклепницькими словами на адресу прихильників євроінтеграційного напрямку України. Нічна варта штабу не встигла затримати зловмисників.

(Детальна хронологія подій Харківського Євромайдану доступна у Вікіпедії (uk.wikipedia.org/wiki/Харківський_Євромайдан) — ред.).

— Напад, Ваш стан здоров’я, як і де плануєте зустрічати Новий рік?

— 24 грудня близько 21 години мене поранили в центрі Харкова, коли повертався після щоденного мирного зібрання. На вулиці Іванова двоє невідомих

Увечері 24 грудня на одного з організаторів Євромайдану в Харкові, заступника голови Харківського обласного об’єднання ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка Дмитра Пилипця було здійснено напад, який він розцінює як замах на вбивство.

За словами Дмитра, на нього напали двоє молодиків до 40 років. Пилипець вибіг на проїжджу частину вулиці Іванова, щоб привернути увагу водіїв і покликати на допомогу. Його наздогнали й повалили на асфальт, прицільно били по голові. Очевидно, стверджує Дмитро Пилипець, його били спеціально навчені люди. Йому завдали 12 ножових поранень і застосували сльозогінний газ.

Кілька водіїв, які побачили напад, зупинилися, викликали швидку, але через 15 хвилин очікування вирішили їхати до лікарні самостійно.

Дмитро Пилипець, який має медичну освіту, оцінив свій стан як середньої тяжкості. Він також зазначив, що за ним протягом кількох тижнів стежили. 26 грудня Дмитра виписали з лікарні і ми зв’язалися з ним по скайпу, щоб із перших уст дізнатися про стан його здоров’я і поспілкуватися про те, що відбувається в країні.

чоловіків із ножами напали на мене, побили, трохи газом труїли, поранили. І хтозна чим би все закінчилося, якби не автомобілісти, що почали сигналізувати, зупинилися і налякали нападників.

У мене 12 колотих ножових ран, які поступово загоюються. У четвер мене виписали з лікарні, зараз перебуваю в надійному місці. Новий рік, як і планував, хочу зустріти з усіма на майдані. Думаю, що програма у нас обов’язково буде цікава, тож усіх запрошую.

— Що думаєте про коментарі “Допи” і “Тепи” — від зборів коштів на відновлення пам’ятника Леніну в Києві до реакції на Ваше побиття і поранення?

— Не варто звертати увагу на самозванців, які не є обличчям нашого міста, які 2010 року фальсифікували вибори. Тому не коментуватиму висловлювань нелегітимної влади. Уважно слідкую за тим, що відбувається в країні. Радий, що пропозиція Харківського Євромайдану про скликання Всеукраїнського форуму знайшла підтримку, і 12 січня відбудеться всеукраїнський збір Євромайданів. Потрібно готувати програму, формувати питання,

структури, яким так само набрид увесь цей “беспредел” і правовий нігілізм, які хочуть реальної стабільності й визначеності.

“Риба гниє з голови”. Усе почалося з Президента і проектується нині на всю державу, на всі її структури. Потрібно нарешті вирішити це питання і, думаю, ми здатні сьогодні це зробити.

— Скільки ще потрібно часу? Як довго стоятимуть майдани і чи вдасться втримати ситуацію у правовому полі?

— Тижні, а може, й місяці. Чим довше майдан триває, тим він стає міцнішим, організованішим, інтелектуально наповненим. Більше стає людей, які поділяють його ідеали, адже це не просто якісь танці й пісні, а реальна демократія, яка об’єднує.

Сам майдан є апіорі мирною акцією, яка демонструє громадянську позицію, а точніше, пропозицію. Люди прагнуть якісних змін, позитиву. Вони не прагнуть руйнації. Майдан — радикально мирна революція свідомості. Вона змінює світогляд людей.

Тому всередині агресії немає. Поодинокі заклики до радикальних дій — це маргінес. Я переконаний, що ми здатні добитися ви-

ний спосіб і це повністю відповідає нашим інтересам. Адже лише світло може перемогти темряву, що панує в нашій державі. Коли є багато світла, темрява не витримує і розсіюється. Я це завжди кажу, виступаючи на майдані.

— Дмитре, Ви — заступник голови Харківської “Просвіти”. Уперше про “Просвіту” згадали, коли відбувся напад на її офіс. Чому майже ніхто не згадує про участь просвітян у Євромайдані?

— Майдан — це результат синергії громадських рухів, простих людей, не організованих у громадські рухи, і партій, які спрямовані на позитивний результат. Як заступник голови Харківського обласного об’єднання ВУТ “Просвіта” ім. Тараса Шевченка, знаю, що абсолютна більшість харківських просвітян або бере активну участь у Євромайдані, або морально підтримує нас. Просвітяни приносять то прапор, то каву, то ковдру... Але в цій ситуації, можливо, і добре, що “Просвіта” як організація не робить гучних заяв, не махає прапорами. По-перше, лише цього року ми фактично відродили в Харкові “Просвіту” як організацію, повернулися старі члени товариства, активно долучається молодь. На Харківщині зараз проходить хвиля відродження товариства “Просвіта”, не скажу, що потужна, але помітна. Необхідно і надалі зберігати таку позитивну динаміку. По-друге, відомо, що ми маємо проблеми з приміщенням. Ще до Євромайдану ми отримали черговий позов до суду від міської влади, де вимагають нас виселити з приміщення за борги, які становлять майже мільйон гривень.

Свого часу міська рада уклала з “Просвітою” договір про оренду приміщення на таких кабальних умовах, що ми мусимо платити як комерційна фірма, а не неприбуткова організація. Зрозуміло, що це зроблено штучно, аби з часом викинути нас на вулицю. Зараз суд триває. Міська влада атакує — ми захищаємося. Вірю, що після відновлення конституційного ладу це рішення переглянуть, справедливості буде відновлено. Адже не логічно, що “Просвіта”, яка творить українське середовище у Харкові, має за це ще й платити.

Вірю, що з часом нам вдасться повністю реалізувати принцип “Свій до свого по своє” і “Просвіта” стане справді кузницею національної свідомості мас, де будуть вчитися і інтернет-технологіям, і заробляню грошей, і вихованню дітей. У нас дуже багато задумів, але наразі головне — Євромайдан.

Спілкувався Євген БУКЕТ

На Євромайдані у Харкові

що мають бути вирішені. Дуже хочеться, щоб ця ініціатива мала конкретні результати, а не завершилася розмовами, як це часто буває. Адже після пустих слів залишається лише розпач і зневіра.

У нас сьогодні є бажання, досвід, віра у світле майбутнє, тому мусимо зробити все для перемоги. Я б хотів, щоб у нас організувалися активні територіальні громади, які були здатні впливати на ситуацію не лише на місцях, а й на загальнодержавному рівні; щоб громади вказували партіям, що потрібно робити, а не навпаки, як зараз. Ми мусимо відновити конституційний лад у країні. Цього очікують не лише учасники Євромайданів, не лише світове співтовариство, а й силові

конання всіх озвучених вимог у мирний, законний спосіб.

Те що відбувається зараз (маю на увазі напади на Володимира Моралова, Тетяну Чорновол, на мене), — це “гра”, яку проводить Росія. Навряд чи такі провокації в інтересах нинішньої “нелегітимної” української влади. Дії багатьох дрібніших “горе-керівників”, які начебто за Януковича, насправді дедали більше шкоди йому, заганняючи в глухий кут. Був би він розумнішим, цього всього і багатьох інших протестів не було б.

Російські агенти сподіваються, що їхні провокації приведуть до радикальних дій, до протистояння, але, переконаний, такого не буде. Ми мусимо все вирішити в мир-

Юрій МУШКЕТИК

Звідки постала Руська земля, нам відомо з іноземних, зокрема Візантійських хронік, а основне з нашого першого, найдавнішого “Літопису Руського”, з першої частини, званої як літопис Нестора Літописця “Повість минулих літ Нестора чорноризця Феодосійського монастиря Печерського, звідки пішла Руська земля: хто в ній почав княжити і як Руська земля постала”. Почавши від потоку, Нестор оповідає, що слов’яни спочатку жили на Дунаї, а далі розійшлися і “прозвалися іменами своїми, — од того де сиділи, на котрому місці... Ті ж слов’яни, прийшовши, сіли по Дніпру і називалися полянами, а інші древлянами, бо сіли в лісах (сучасна Житомирщина), а другі сіли межі Прип’яттю і Двіною і називалися дреговичами, і були ще полочани (ріка Полота), сіверяни (на Десні), кривичі. Поляни мали ще іншу назву — Русь”¹. Уперше назва Русь (ро-

Галина Севрук. “Князь Кий”

си, руси, раді) згадується в праці готського історика VI століття Йордана — росомани, а в подальших хроніках (Захарії Ритора) — росами. Нестор же пише: “Бо се тільки слов’янський народ на Русі: поляни, древляни, новгородці, полочани, дреговичі, сіверяни, бужани. А се інші народи, які данину дають Русі: чудь, весь, меря, мурома, черемиса, мордва, перм, печора, ям”... Отже, це не слов’яни. Вони сидять у верхів’ї Волги, Двіни, на Білім Озері, на Клешині-озері — меря, на Оці — мурома. І знову Нестор повторює, що слов’янський народ — це тільки поляни, древляни, сіверяни. З чого Русь, нам зрозуміло і без Нестора, бо сиділи вони у мікроріччя Росі, Роськи, Росави, Роставиці. Щоправда, іноземні хроніки розповідають, що колись давно Дніпро від Канева до впадіння в нього річки Тясмин плинув двома великими рукавами, і посередині був острів майже на двісті кілометрів, і саме там жили поляни, себто Русь. Отже, мешканці нинішніх Московської, Володимирської, Суздальської областей ніколи не були слов’янами, вони мають фінське походження, що голосливо, бездоказово заперечують. І назва Москва, Волга, Ока — мор-

Звідки прийшла і куди пішла земля Руська?

Будь-яка далека історія тоне в туманах, і проглянути в неї не просто. І той туман часто служить недобрим підступним людям для фальсифікації, облуди і просто брехні в корисливих цілях. Але в нашій історії існують очевидні витоки, джерела, факти, і я звернусь до них, щоб показати фальсифікації, підтасовки, щоб вказати на прямі обмани і крадіжки, насамперед пов’язані з крадіжкою нашого імені, нашої ідентичності, нашої історії, а отже, і нашого права називатися самостійним, гордим, вільним народом.

Автор

довські. Про це писали: 1) російський учений, академік Михайло Покровський: “В жилах великоросів тече 80 % фінської крові”; 2) відомий учений, автор російського словника Володимир Даль: “Что не говорите, а на много больше земляков наших — обруселая чужь” (чуждики — Ю. М.); 3) видатний російський поет Александр Блок: “Чужь начудила, а меря намеряла”. Отже, москвити ніколи не були Руссю, про що вони кричать із піною на губах, у той час, як сьогодні стверджують світові вчені: українцям-русином 44 тисячі років, європейські народи почалися від нас, у них за генами 80 % української крові. Москвити стверджують, що історію Росії треба вести з Київської Русі, а якщо від Київської Русі вести Україну, то таке твердження є ідейно ворожим. І ось відомий російський учений, археолог, академік князь Уваров з експедицією розкопав близько десяти тисяч могил на теренах Московщини, аби показати, що то слов’янські поховання (часів VIII ст.—X ст.) і не знайшов жодного слов’янського. Усі — фінські. І він як чесний учений написав про це у книзі, книга одразу була заборонена і вилучена, збереглося кілька примірників.

Читаю, візьми “Літопис Руський”, він виданий і українською, і російською, і іншими мовами, прочитай про життя московських князів Юрія Долгорукого і його сина Андрія Боголюбського. На багатьох сторінках літопису літописець наводить їхні слова: “Наші купці поїхали в Русь, у Київ”. “Наші вернулися з Русі”. Себто, вони самі не визнавали себе Руссю, а це ж уже XI — початок XII століття. Або прочитаємо з Густинського літопису (біля Прилук), початку XVI ст.: “Патріарх Феодан вернувся із Москви в Русь”. Отже, Москва не була Руссю і в XVII столітті. Вперше назва Москва (це було село Кучки) в Русь-

кому літописі згадується 1147 року. Справжня ж Русь тоді вже мала й іншу назву, внутрішню — Україна. Русь назва широка, міжнародна. У тому ж Руському літописі під 1187 роком сказано, що того року помер Переяславський князь Володимир Глібович “...і вся Україна за ним много потужила”. І ось москвити донині шпинають: “Украина — окраина, окраина Москвы”. Якої? Якої ще не було? Україна — це край, країна, як у польській пісні “Польський край, чудесний край”, а у великого російського поета “...что ищет он в стране далекой, что кинул он в краю родном”. То чия ж країна Росія? Китайська?

Нестор багато разів повторює: “Поляни, що жили окремо, як то ми сказали, були з роду слов’янського...”, “поляни ма-

Галина Севрук. “Княгиня Ольга”

ли звичай своїх предків, тихий і лагідний, і поштивість до невісток своїх, і до сестер, і до матерів своїх”. “А чужь, меря, мордва і інші жили дико, їли мертвечину і шлюби і всі інші обряди були дикі”. Й нічого тут немає соромливого, більшість народів на ранній стадії жили дико, але ж не треба безпідставно й вивисуватись, називати себе “старшим братом”, вищим, коли це не так. Ми ж не

Галина Севрук. “Князь Володимир” шпинаємо їх тим, як пише батько історії Геродот, вказуючи на нинішнє мешкання москалів, що “там жили людоді”.

Читаємо “Літопис Руський” (він складається з трьох частин: “Повість минулих літ” Нестора Літописця, “Київського Літопису” і “Галицько-Волинського літопису”), виданий багатьма європейськими мовами. Всі основоположні події відбуваються на берегах Дніпра, й жодного стосунку наші північні сусіди до них не мають. І коли Русь приймала християнство, хрещення це було 988—989 років, тоді Московії-Росії і в помині не було. А тепер вони — “Русский мир”. Яким чином, звідки? “Коли ж жили поляни окремо... то було між них три брати: одному ім’я Кий, а другому — Шек, а третьому — Хорив, і сестра їх — Либідь... Зробили вони городок, на честь брата їх найстаршого, назвали його Києвом”. А провістив початок Києва Андрій Первозванний. Так постав за літописом Київ. “А цей Кий княжив у роду своєму і ходив до Цесаря”. “А по цих братах почав рід їхній держати княжіння в полян”. І почали вони ходити походами на Царград. У рік 852, коли почав Михайло царювати, стала називатись наша земля — Руська земля. А про це ми довідалися, що за цього цесаря приходила Русь на Царград, як ото писав Георгій у літописі Грецькому (в хроніці Амартіла — Ю. М.). Отже, держава Київська Русь уже відома на світових теренах, а там, на півночі — дикі чужь, меря, мордва. Знову з Нестора: “Того ж року бився Ярослав з

мордовою місяця березня в четвертий день”. “Сього ж року (1030) пішов Ярослав на Чудь і переміг їх, поставив город Юр’єв”.

Київська Русь була невелика держава: “Інші народи данину дають Русі: чужь, весь, меря, мурома, черемиса, мордва... ці мають свою мову”. До Київської Русі не входили навіть древляни, драговичі, кривичі, уличі. Тільки згодом, собі на лихо, Русь почала колонізувати їх, а далі чужь, мерю й інших. Прочитаємо ще раз Нестора: “Сього ж року (1030) пішов Ярослав (Мудрий) на Чудь і переміг їх і поставив город Юр’єв”. Туди посилала Русь свої дружини, своїх воєвод і там правила. І ходила Русь на Візантію, першими в цьому сенсі згадуються перші київські князі. Аскольд (який хрестився 867 року) і Дір, далі — Олег. Тут треба внести деяке уточнення: Нестор називає першим київським князем варяга Олега — конунга, воєводу — русичі закликали варягів собі на службу, водночас говорить, що до Олега київськими князями були Аскольд і Дір, яких Олег убив обманом. У Києві нині є Аскольдова могила. Олег же на знак перемоги прибав на воротах Царграда свій щит. По тому на Царград постійно ходили інші князі. Зокрема войовничий Святослав із козацьким оселедцем на голові, він розгромив на Волзі потужний хозарський каганат, якому всі сусіди платили данину, змівши хозар з лиця землі, і пішов у Болгарію, Угорщину. Саме тоді поляни-Русь найактивніше почали колонізувати північні землі.

Однак Русь мала й велике лихо — поле. Звідти почали робити набіги спочатку печеніги, а потім — половці. Про цю боротьбу розповідається і в найвидатнішій літературній пам’ятці Київської Русі “Слові о полку Ігоревім”, яку москалі безсоромно і безпідставно присвоюють собі. Вона і територіально, і подійно належить нам — русам-українцям. У ній ідеться про похід 1185—1187 років сіверського князя Ігоря Святославовича на половців. Москвити не могли дотумкати, що означають слова співця Бояна “тогда пушаше десять соколов на стадо лебедей”. Вони перекладали їх прямо: соколи летять на лебедів і вбивають їх, а ті співають, умираючи, славу князям. А то ж сказано образно, давній козацький інструмент бандура, либонь, існував ще з часів Київської Русі, і “стадо лебедей” — то струни з лебединих жил, а соколи, десять соколов, десять пальців з дротяними зацепами на кінцях, якими зачіпають ті струни і які називаються соколами. Ігор зазнав поразки. І потерпала від печенігів і половців вся Руська земля. Вона потроху занепадала. А туди, в ліси, до чужь, мері печеніги й половці не сягали, там укріплялися міста, там розвивалися ремесла і торгівля. І стали звідти також нападати на Русь, грабували, добряче поруйнували Київ; той же Юрій Долгорукий, якого вбили кияни, і Андрій Боголюбський.

Уже за Олега колонізовані північні народи залучаються Київською Руссю до цивілізації і до воєн із Візантією. “Пішов Олег на греків, узяв же він множество варягів, і словен, і чужь, і кривичів, і мері, і полян, і сіверян, і древлян, і радимичів, і хорватів, і дулібів, і тиверців, котрі є пособниками. І володарюють сини руських князів з дружинами і у Володимирі, і в Суздалі, і в Ростові”, але то були не

Галина Севрук. “Князь Святослав”

руські князівства. Руське князівство це — Київське, це ми — українці, і є руси. І було воно на той час одним із найбільших і наймогутніших у Європі. А тоді настали часи монголо-татарського нашестя, першими під них підпали землі московська, володимирська, суздальська, і не просто підпали, стали там правити монгольські баскаки, а якщо правив якийсь місцевий володар, то тільки за дозволом (ярликом) монголо-татарським. Справжнє прізвище “собирателя руских” земель Івана Калита — Калга. І єпископи церковні теж діставали такі ж монгольські ярлики. А спиралися всі ті прави-

Галина Севрук.
“Князь Ярослав Мудрий”

телі на монголо-татарське військо. Так, Олександр Невський, піднесений на найвищу височину, проголошений святим, двічі, дорешти, на чолі монголо-татарського війська руйнував свій рідний Новгород, і був він зведеним братом хана Батия, а син Батия Сартак був кривим братом сина Олександра Невського. І всі оті подвиги Олександра Невського придумані або перебільшені: так, у знаменитому льодовому побоїщі він переміг німецьких псів-рицарів. Але тепер ми знаємо, що їх було 93 особи. І дуже перемішалися москалі з монголами, і навіть всі оті значні люди: Карамзіни (Кара-Мурза), Тургенєви і інші — звідти. І стояв посеред Москви монгольський бовван (ідол), і москвити приносили йому жертви і кланялися.

Ми знаємо, що і Київ зруйнували, захопили монголи. Але на українських землях монголи не правили, їм тільки платили данину. І до кінця, аж до повного визволення, боролися з ними галицько-волинські князі (Данило Галицький).

Москвити ж кажуть, що вони подолали монголів і визволилися від них у битві на Куликовій полі 1380 року. Дуже сумнівні свідчення. Бо відомо, що 1380 року була велика битва війська хана Золотої Орди Тохтамиша, в складі якого були Московська, Во-

лодимирська і Суздальська дружини, з іншим відомим східним тираном Тимуром Тамерланом. У цій битві монголи були розгромлені, і втікали, а з ними втікали і володимирці, і москвити, і суздальці. Про Куликовську битву не говорить жодна іноземна хроніка, та й не могло бути в один рік дві такі великі битви, та ще й москвити в одній битві — разом із монголами, в другій — проти них.

То звідки це взялося? Як і низка інших переказів та брехень? У час правління німкені Софії Августини Фредеріки Ангальт-Цербст-Дорнбург — Катерини II було фальсифіковано, переписано, перебрехано московську (так звану російську) історію. Було укладено спеціальну фальсифікаційну комісію (отож у Шевченка: німець нашу історію нам розкаже) на чолі з самою Катериною, її помічником був граф Мусін-Пушкін. З усієї імперії вилучили і звезли з монастирів більше ста літописів. І — знищили, спалили. Залишилося два: Лаврентівський та Іпатівський. Над ними й “працювала” комісія: підтирали, виривали сторінки й дописували. Отак і з’явилася рання російська історія і в ній Росія-Русь. (Примірник літопису Нестора Літописця зберігся в Пруссії). А справжня Русь існувала й далі на території України. Подивіться на підписи Богдана Хмельницького, як він підписувався: “Богдан Хмельницький, самодержець землі Руської”. Після переможних битв під Жовтими Водами, під Корсунем, під Пилипцями, під Збаражем, локальної битви під Батогом і важкої поразки під Берестечком, українське і польське війська стояли наспроти одне одного під Білою Церквою, і, виснажені, ні ті, ні ті не мали сили для повної великої потуги. У цей час Хмельницькому пропонують спілку Швеція і Семигород (нинішня Угорщина), але Хмельницький обирає Московію. За Переяславською угодою, — її нині не існує, москвити її знищили, — угода мала переважно воєнний характер: спільна війна Московії і козацької України проти Польщі; війна триває на теренах Білорусії, москвити не воюють, воюють тільки українці-руси: звільняють від поляків Гомель, Могилів, Старий і Новий Бихів (там гине наказний гетьман українського війська ніжинський полковник Іван Золотаренко), а москвити вимагають віддати їм звільнені землі, а далі укладають під Вільно таємну угоду з Польщею (поляки “купили” москвитів, пообіцявши, що після смерті польського короля на поль-

Галина Севрук. “Оранта”

ський трон буде обраний московський цар); це була перша зрада Москвою Переяславської угоди. Козацька делегація поїхала під Вільно, але москвити не допустили її до наметів, де укладалася таємна угода. Довідавшись про те, Богдан Хмельницький схоплювався зі смертної постелі, хапав шаблю: “до чорта в зуби підемо, до турків підемо”. Туреччина справді тоді пропонувала Україні протекторат, без анексії і контрибуцій, і Хмельницький послав делегацію у Стамбул укласти договір, а тоді таки передумав. Він ще послав проти Польщі корпус козаків під керівництвом наказного гетьмана київського полковника Антона Ждановича і козаки взяли Краків і Варшаву за допомогою Семигородського князя Юрія II Ракоці. Про це ні в імперській історіографії, ні в совітській не мовлено жодного слова, неначе й не було того: як же, самі козаки без москалів узяти польську столицю. А Москва посилає туди свій корпус: розкладати корпус Ждановича. Москвити діють підкупом, залякуванням і врешті корпус деморалізується, повертається. Це добило Богдана Хмельницького і він помер. Перед смертю заповів обрати гетьманом свого сина Юрія, сказавши йому: “Я склав Москві присягу і вже помру так, а ти як хочеш”. На раді в Чигирині Юрія не обра-

Галина Севрук.
“Князь Данило Галицький”

ли гетьманом: йому було лише 16, і був він ще дитинної владі (а тривала війна і гетьман мав особисто водити в битви війська). Це була помилка, бо одразу з’явилося ще десять претендентів на булаву, а так вони були б відсічені авторитетом Богдана. А канцлером треба було при Юріїві обрати Івана Виговського. Виговського ж обрали гетьманом, і мав він скласти присягу Москві, й при тому була Московська депутація, і піднесли вони Виговському папір, кажучи: це Переяславська угода, яку підписав Богдан Хмельницький, підписуй і ти. Виговський прочитав і каже: “Це — брехня, це не та угода”. — “Звідки ти знаєш?” — “Як же мені не знати, коли я сам її складав”. З тієї хвилини гетьман Іван Виговський став лютим ворогом Москви. Вона не визнала правомочності виборів, мовляв, були представники не від усіх полків, і почала вести проти нього шалену війну: підкуплювала старшину, це робилося дуже грубо, пхали в кишені золото, а за пазухи шкурки соболів, підмовляли полковників, і врешті проти Виговського виступив полтавський полковник Мартин Пушкар, літній чоловік, і вирішив: якщо не тепер, то вже більше ніколи я не стану гетьманом. Він збирає докола себе, як сказали б тепер, декласовані елементи, Москва шле йому підбаворливі лис-

Галина Севрук. “Нестор-літописець”

ти, гроші, зброю, провіант. Виговський кілька разів пише Пушкарєві: зустріньмося, обговорімо, хочеш ще одних виборів — я згоден, але Пушкар відкидає все те. Рада у Корсуні підтвердила легітимність гетьмана Виговського, тоді Москва збирає в Переяславі ще одну раду, на яку Виговський не пішов, а послав осавула з зав’язаними в хустку клейнодами. Московський дяк вийняв з-за пазухи грамоту й почав читати, що цар, мовляв, просить обрати достойного гетьмана, і майдан заревів: “Виговський, Виговський,” — дяк злякався й вийняв з-за пазухи іншу грамоту, у якій цар схвалював гетьманом Виговського. Таки не знайшовши згоди з Пушкарєм, Виговський пішов на нього війною, пушкарівці були розгромлені, Полтава взята штурмом і голову Пушкаря принесли на вістрі списа. Але й для Виговського це не було добром: братовбивча війна, кров — авторитет Виговського дещо підірваний. Москва висуває ще одного претендента на булаву — Івана Безпалого. Взимку, в тяжких снігах військо Безпалого було розгромлене, а сам він утік. Тоді Москва вже відкрито посилає своє військо під командою боярина князя Трубецького, вони дійшли до Конотопа, де в місті зачинився з полком ніжинський полковник Григорій Гуляницький і тримав оборону впродовж двох місяців. А тоді підійшов із військом Іван Виговський і розгромив військо Трубецького, рештки якого втекли в Путивль. Відомий російський історик Соловйов пише про це так: “На берегу речки Сосновки за два часа был уничтожен цвет русской конницы — лучшей в Европе”. Цар втікає з Москви.

Виговський повертається, біля міста Гадяча був укладений знаний Гадяцький трактат. Знаний, але не всіма. Царська і совіцька історіографія про суть цього трактату ніде не обмовилася жодним словом, а тільки лайка, лайка, лайка на його адресу. За цим трактатом три держави: Литва, Польща і Україна, яка називалася Велике Князівство Руське, укладали конфедерацію під скіпетром одного, спільно обраного короля, кожна держава осібно повинна мати власну адміністрацію, власне військо, власні гроші, власні наукові установи, унія скасовувалася й проголошувалася рівними всі релігійні конфесії: православ’я, католицизм і протестантизм (найбільшим з яких на всіх територіях тоді було ариянство). Українська сторона послала у Варшаву посольство, а там на Євангелії клялися у вірності трактату кожен осібно: король, обидва гетьмани — коронний і поль-

ний, сенатори, старости, а тоді всі разом. Звичайно, не будемо обманюватися, Польща не збиралася дотримуватися пунктів тієї угоди. Але проти неї, не знаючи її суті, проти Виговського виступили значні маси населення в Україні, насамперед запорожці. Вельми підірвала залізо незгоди Москва — і врешті біля села Германівка під містечком Обуховом Виговський був, за тодішньою термінологією, з булави скинутий і біля Трахтемирова, в долині Жердовій був обраний на гетьмана Юрій Хмельницький. Важливо таке: навпроти Трахтемирова через Дніпро в Переяславі стояли московські війська Василя Шереметева, Олексія Трубецького, Григорія Ромодановського, вони вимагали від Юрія Хмельницького зі старшиною, щоб ті їхали присягати в Переяслав, а українська старшина — щоб московські бояри їхали сюди і присяга буди складена в присутності війська. Ті не погоджувалися, врешті домовилися, що з цього і того берега одночасно відчайть човни, з цього з старшиною, а з того з князем Ромодановським. Відчалили, але Москва за своїм звичаєм знову обдурила — князя Ромодановського в човні не було, а був замість нього інший чоловік. Українську делегацію в Переяславі оточили щільним кільцем, наставили на них вістрями бердиші й примусили підписати псевдопереяславську угоду, нібито підписану Богданом Хмельницьким. Якщо за угодою Хмельницького московський воєвода і військо мали стояти тільки в Києві, то тепер по всіх більших містах податки збирала Москва, якщо за тією угодою Україна мала право зносин з іноземними

Галина Севрук. “Анна Ярославна”

державами, то тепер це скасовувалося, і низка інших ущемлень і утисків. До речі, як писалася угода за Богдана Хмельницького: козацька депутація писала статтю, її розглядала боярська Дума, після того підписував цар. Так, скажімо: козаки писали, що козацька держава має право зносин з іноземними державами, Дума внизу написала: “Окрім з Польщею і Туреччиною”. Тоді козацька депутація дописала: “В такому випадку, якщо Москва вестиме переговори з Польщею або Туреччиною, то там обов’язково має бути козацька депутація”.

Далі буде.

Христос народився всюди

Михайло КАМЕНЮК

Він народився у моїй Григорівці, затиснутій білими крейдяними хвилями гір на краєчку придністровської України. Як був малим, я достеменно знав це, коли в передднівок Різдва в нашому хліві раптом дружно народжували потомство сім чи десять овечок (у нас кажуть: “Вівці вкотилися”), коли тато вносили до хати на вигрівок біля площинючої грубки тремтячі мокрі й теплі смушкові білі, строкаті або срібно-чорні клубочки ягнят, коли в чистеньких яслах, куди раз по раз хотілося зазирнути, завжди було повно запаху-шого лісового сіна, а бабуся Параска таємниче встигала шепнути мені на вухо: “В такому сіні і в яслах таких вербових і Христос народився о цій порі...”.

І хіба треба було ще якихось доказів, як заступало на всеньке село Навечір'я Різдва, а з купола живої ще тоді кам'яної церкви потужно плинув і плинув благовіст дзвону...

“...я так люблю ці дні з Христом у парі, коли в небес розімкнуто уста. Ягнятко народилося в кошарі, воно, напевне, бачило Христа. Шкода лиш, що сказати про це не вміє у яслах із неструганих беріз. Настане день — і світ цей заніміє від правди, до якої він доріс...”.

Найбільше нам бракує Правди. Шукаємо її на майданах, на барикадах, у словесних сутичках, гарячих суперечках, у запереченнях і ствердженнях, шукаємо по всіх світах, а її бракує.

...Він, Христос, народився і в Браїлові, що під Жмеринкою. Я достеменно знав це, як слухав тут-таки, в селищному клубі, слово до своїх земляків у день свого 50-річчя полум'яного, глибокого, страшного у своїй правді і одвертості українського поета Володимира Забаштанського, котрий більшу частину свого життя творив свій зем-

ний подвиг і як поет, і як людина, сліпа і безрука. Володимир тоді, пригадую, говорив-журився долею спалюженого, відданого на поглум невігластву людському лебединого у своїй первозданній красі Браїлівського монастиря, з храмами, іконами давніми (трошеними й краденими), розписами унікальними, рубаними та випалюваними.

Як був дитиною, казав поет, як видюшим ще був, його приводила сюди на свята бабуся. І з усього, що видів тут, найбільше в пам'ять врізалося йому зображення Ока Божого. Не лик, не ікона, не розпис пекла чи повергнення сатани Архангелом Михайлом, або що інше, сюжетне, а власне, одне тільки те Око, що дивилося згори на люд богомільний суворо і непростенно, питально і владно, як, може, мабуть, дивитися Сама Божа Любов на нас, грішних. От осліп я вже давно, казав поет, а Око те в мені живе. І боліло Воно в мені, як почув, що варвари поглинули над храмом, сапами, сокирами фрески його стісували, Око вирубали, видовбали.

Така в мамі я

Прости, Володимире Омеляновичу, і нехай душа твоя простить, може, дещо не так, як було насправді, як ти казав, я передав той твій монолог. Слухавбо його дуже схвилювано, але суть закарбувалася в душі назавжди.

Так-от, знай: Христос народився і в Браїлові. Він завжди народжується там, де в душу бодай однієї людини приходить, повертається Віра. У Браїлівському монастирі реставрували храм, знову він засяяв-загучав над Поділлям, зроблено перші

кроки до громадської покути, назустріч Правді...

“...позбав нас цих диявольських занять, принизь рабів і возвелич героїв, Святий Михайле, свічі пломенять, І грає світло в воїнства на зброї. Лицем од цього світла горимо, Тручаємо гріхів важезні брили, Не відасм, бува, що творимо, Хоч би не забувати, що створили”.

...Христос народився скрізь. Ця фраза вперше спала мені на думку у вечір, коли збирався на фільм Франческо Розі “Христос зупинився в Еболі”. Як фраза. А як смисл, думка, здається, це поняття жило в мені з глибокого, найглибшого, шонайдальшого дитинства. І смисл цей послідовно, як щось потужно живе, жадібно слухаюче десь там у мені, по крупинці, по мачинці збирає, систематизує, вицленовує факти, відомості, сутність, нищить розпач і жах, що при-таманні сліпому, неосмисленому буттю як суто природній, фізичній дії.

Якось з американського часопису “Нью-Йорк таймс” дізнався про несподіване зна-

Смійся, бубне

йдення археологами Ізраїлю в Гаю Миру в Єрусалимі (несподіване, бо щось там будівничі рили і натрапили ненароком на знахідку) родинного склепу, де був похований один із відомих гонителів, неправих суддів Ісуса Христа Каїфа. Тобто, люди натрапили на живий слід сучасності новозаповітної (останки, посуд, написи древньоєврейською), ще раз упевнилися: факти Біблії достовірні!

Ще одна крапля впала в замислене і страждуще істини серце!

На відеоспомин

“...я мудрість на стежці спіткну випадково, її підніму і розгублюсь чогось. “Усе це для Бога”, — промовлю до когось. “Усе це від Бога”, — одізнеться хтось”.

Знаменитий православний проповідник протоієрей Олександр Мень, знищений прикрої пам'яті радянською тоталітарною системою, казав судові над

Є в цього свята невмирущі реальні сили. Світові, що поринув у пітьму, “возсіяло світло Розуму”, Його сіяння непогасне. Слабке Дитинча кидає виклик царству насильства й ненависті, випробовує серця, будить совість...

Для Христа не знайшлося місця в домі. Він народився в хліві. Але хіба так було тільки в один перепис Августа? Хіба не відбувається це з віку до віку?

Скільки душ злякано зачиняють свої двері, коли Христос ступає в них!...

“...небо всміхається мирно, страх у зорі згорів. Ладан тобі і мирро, Царю царів!.. Родить гріхами рясно людства хворе єство, але приходить вчасно спасенне Твоє Різдва. З ним — коляда і щедрик, і морозів різьба. Може, протягнем ще рік, до нового Різдва...”.

Отож Христос народжується всюди — славте Його! Христос із небес — зустрічайте! Він народжується скрізь, у нього немає вітчизни в нашому земному понятті. Хіба наші душі, серця наші. “Я там, де збираються в ім'я Моє”, — сказано ж бо...

“Бо як дош чи то сніг сходить з неба й туди не вертається, аж поки землі не напоїть і родючою чинить її, і насіння дає сівачеві, а хліб їдунові, — так буде і Слово Моє, що виходить із уст Моїх: порожнім до Мене воно не вертається, але зробить, що Я пожадав, і буде мати повождення в тому, на що Я його посилав!” (Іс. 55.10-11).

...Такі небували дні настають: спасенно-пісенні, кринично-джерельно чисті, веселково-кольорові і запахущі! На моїй Вінниччині, крім усталених церковних, знову буде три літературні празники в час Різдва: день народження видатних земляків — Степана Руданського, Галини Журби і Василя Стуса. Руданському — 180-річчя, Галині Журбі — 125 років. Вихлюпнеться всеукраїнське літературно-гумористичне свято Степана Руданського на майдани і вулиці Калинівки, Хомутинець, і воно дуже личитиме до моря шедрівок і колядок... І буде це так, як розповідає святковий фоторепортаж Віктора Кравченка, який супроводжує мене на цій ще одній стежці нашого з вами знайомства.

Веселять люд подільські музики

Любомир ПИРІГ

Тарас Шевченко у світі музики очима філателіста

Філателія може представити Тараса Шевченка у світі музики настільки широко, наскільки музика, пісня мали значення, зіграли роль у задоволенні естетичних запитів Поета, у формуванні його світогляду і творчого потенціалу, наскільки музика, пісня супроводжували його в побуті на короткому життєвому шляху.

як член Археографічної Комісії (1845—1847), відчувається в його поемах “Сон”, “Перебендя”, “Гайдамаки”, “Катерина” і ін.

Автори спогадів про Т. Шевченка згадують про нього як про знавця численних українських народних пісень, які він прекрасно й залюбки співав із друзями,

ченко в колі українських друзів і знайомих”. Там само, 2008. — С. 37—38, 51—57).

Тарас Шевченко не був пасивним слухачем музики. Композиторів, твори яких він слухав, згадує у своїх прозових творах, у листуванні, у “Щоденнику”. Л. ван Бетховен —

позиторами в найрізноманітніших формах і жанрах. Дослідники нараховують понад дві тисячі композицій на слова Т. Шевченка. Деякі створені композиторами пісні стали народними.

Одним із перших композиторів, який поєднав поезію Т. Шевченка з музикою був М. Вербиць-

вічого і мішаного складу, кантати для солістів, хору, симфонічного оркестру. Крім цього, він створив кантату “До 50-их років смерті Тараса Шевченка” (сл. В. Самійленка), хор “Жалібний марш”, присвячену Поетові “Елегію” (сл. Лесі Українки). М. Лисенко брав участь у похороні Т. Шевченка, в організації та проведенні численних шевченківських концертів, був членом комітету нездійсненого спорудження пам’ятника Поетові (1910).

Пошта СРСР вшанувала пам’ять М. Лисенка конвертом 1962 року, коли і Львівське товариство колекціонерів на конверті власного випуску застосовувало штемпель — “120 лет со дня рождения Н. В. Лысенко — классика украинской музыки” (тир. 900). До 125-річчя випущено конверт СРСР (штемп. — Полтава, 22.03.1967). До 150-річчя Пошта України випустила марку, конверт із застосуванням пам’яток штемпелів 22.03.1992 року двох зразків у Києві та 3-го зразка в с. Гриньки Полтавської обл. Крім цього окремими пам’ятковими штемпелями відзначено “Святкування 150-річчя з дня народження Миколи Лисенка” (Полтава, 18—22.03.1992), “Всеукраїнський фестиваль на Полтавщині до 150-річчя від дня народження М. В. Лисенка” (Полтава, 19—21.06.1992) і “Всеукраїнський конкурс піаністів до 150-річчя М. В. Лисенка” (Полтава, 18—21.03.1992). Конверт Пошти України видано і 2012 року (штемп. — Київ, 22.03.2012). Пам’ятник М. В. Лисенка (автори О. Ковальов і В. Гнезділов) на 4-х листівках і двох конвертах.

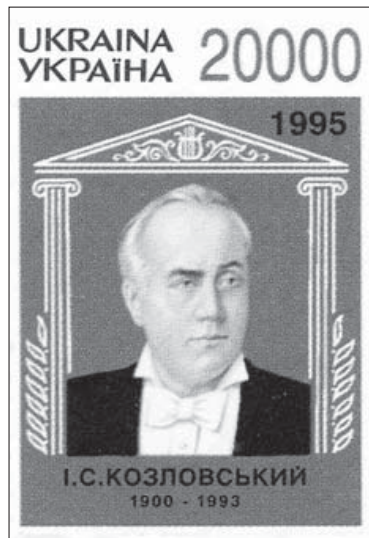
Шевченківська тема домінувала у творчості Я. Степового (1883—1921; конв. 1983). Він створив на слова Шевченка цикл “Барвінки”, солоспіви “Три шляхи”, “Із-за гаю сонце сходить” і ін., тріо, романси, хор. У Москві 1912 року виконав свій фортепіанний твір “Прелюд пам’яті Тараса Шевченка”.

Б. Лятошинський (1895—1968; конв. 1984, 1995) присвятив Т. Шевченкові кантату “Заповіт”, хор “Чернеча гора”, симфонічну сюїту, створив мішані хори на його слова, музику до кінофільму “Тарас Шевченко” (1951).

У творчому доробку С. Людкевича (1879—1979; марка 2004, конв. 1988, 1999) — кантата-симфонія “Кавказ”, кантата “Заповіт”, хори на слова Т. Шевченка, редакція хорових творів С. Воробкевича, Ф. Колесси. Він зробив спробу вивчити і проаналізувати музичні твори на слова Т. Шевченка (1902, 1932).

У творчому доробку Ф. Колесси (1871—1947; конв. 1971) п’ять хорових творів на слова Т. Шевченка.

Багато творчої уваги Т. Шевченкові приділив А. Кос-Анатольський (1909—1983; конв. 1989; конв., штемп. — Львів, 01.12.2009): “Безсмертний заповіт” (на власні слова), на слова М. Рильського — вокальний терпет “Шевченко”, на слова Лесі Українки — солоспів “Не він один”; музичні інтерпретації поезій, музика до вистави “Тарасова юність”.

знайомими. Відомий скульптор, друг Поета М. Микешин (1835—1896; пам’ятник у Смоленську на конв. СРСР 1989, портрет на конв. РФ 2010) згадує, що Шевченко співав, акомпануючи собі на гітарі.

Широко обрії для ознайомлення з класичною музикою, оперним мистецтвом відкрилися Поетові у Петербурзі, особливо після звільнення з кріпацтва, тривали після заслання. Сприяли цьому знайомства з композиторами (Пиріг Л. “Позаукраїнські зустрічі та знайомства Тараса Шевченка”. — “Шевченківський краєзнавчий альманах”, К., 2010. — С. 31—34, 48—54). Тісна дружба зав’язалася з композитором, оперним співаком С. С. Гулаком-Артемовським 1839 року, тривала й після заслання (“Тарас Шев-

божественный” “величайший музыкант”, твори його — “чудные создания”. Ораторія Ф.-И. Гайдна “Створення світу” — “Это истинное сотворение мира”, музыка — “божественная”. В.-А. Моцарт — “великий представитель слышимой гармонии”, його “Дон Жуан” — “это очаровательное создание трудно сыграть не прекрасно”.

Про мазурки “вдохновенного” Ф. Шопена: “Я никогда не наслаждался этих общеславянских, сердечных, глубоко унылых песен”. У повісті “Музыкант” високо оцінені увертюра Л.-Ф. Мендельсона до комедії В. Шекспіра “Сон літньої ночі”. Близько двадцяти композиторів згадав Шевченко в записках, зокрема Д. Бортнянського, його знайомих М. О. Балакірева, М. І. Глінку, О. С. Даргомижського, М. С. Мусоргського. Портрети усіх їх на поштових марках різних країн, які заслуговували б окремого описання і експозиції на філателістичній виставі.

Поезія Т. Шевченка, як відомо, “драматургічна”, але й не менш “музикотворча”. Композиторів, творців музичних творів на слова Т. Шевченка приваблював зміст поетичних творів, що представлявся в лірико-романтичному, героїчно-вольовому стилі та інтерпретувався ком-

кий (1815—1870; 2 конв. місцевого випуску, штемп. — Яворів Львівської обл., 04.03.1995), який створив хор-кантату на слова Поета “Заповіт”. Вперше виконали її 1868 року на шевченківському концерті у Львові.

Загальновідома мелодія “Заповіту”, звучання якої ми сприймаємо як гімн, створена близько 70-х років XIX ст. Г. Гладким (1849—1894; конв., штемп. — Полтава, 20.04.1999).

Загалом же відомо понад 60 музичних інтерпретацій “Заповіту” Т. Шевченка.

Одними з перших спроб музикального інтерпретації віршів Т. Шевченка були п’ять хорових композицій і музика до його віршів буковинського поета С. Воробкевича (1836—1903; конв. 1986). Упорядкував 12 хорових творів його на слова Т. Шевченка Д. Січинський (1865—1909; конв. 1990; пам’ятн. в Івано-Франківську, скульпт. М. Зорій, конв. 1990), який створив кантату “Лічу в неволі” і на честь Поета — гімн “Слава! Слава!” для жіночого хору.

Найбільше (близько 90) музичних творів на слова Т. Шевченка у М. Лисенка (1842—1912). Його цикл “Музика до “Кобзаря” Тараса Шевченка” включає 74 композиції: солоспіви, дуети, тріо, квартет, хори для чоло-

Опрацював клавір “Заповіту” М. Вербицького В. Матюк (1852—1912; конв. 2001, штемп. — Львів, 18.02.2002), який створив і кантату “Гамалія” на слова Шевченка.

Кантату під назвою “Заповіт” створив В. Барвінський (1888—1963; конв. 2008), автор статті “Розвиток української музики і Тарас Шевченко” (1945).

Аранжував для хору з фортепіано “Заповіт” Л. Ревуцький (1889—1977; конв. 1979, 1981, 2009). Створив симфонічну поему “Хустина”, два мішані хори в супроводі фортепіано.

Немалий внесок у музичну Шевченкіану зробили брати Майбороди Георгій (1913—1992; конв. 2013) і Платон (1918—1989; немарк. конв. штемп. — Київ, 01.12.2003, конв. 2008). 75-ти і 80-річчя обидвох братів відзначено пам'ятковим штемпелем — Полтава, 01.12.1993. Обидва брати створили романси, солоспіви на слова Т. Шевченка; Георгій — симфонічну поему “Лілея”, оперу за власним лібрето “Тарас Шевченко” (1964); Платон — хори, вокально-симфонічну поему “Тополя”.

Першу шевченківську оперу створив М. Аркас (1853—1909; марка, штемп. Миколаїв, 21.02.2003) за власним лібрето на основі поеми “Катерина”. Поставила оперу “Катерина” театральна труппа М. Кропивницького 1899 року. М. Кропивницький написав музику на вірші Т. Шевченка “За сонцем хмаронька пливе”. Йому присвячено поштову марку і конверт 1965 (штемп. — Київ, 07.05.1965), конверт 1989 (штемп. — Кіровоград, 22.05.1990) років. Будівлю Кіровоградського музично-драматичного театру його ім'єні зображено на конвертах 1974, 1982, 1987 рр. На конверті 1990 р. — будівля Меморіального музею М. Кропивницького в Кіровограді. Пам'ятник видатному діячеві українського театру — на конверті 1981 р. (скульпт. Є. Кунцевич).

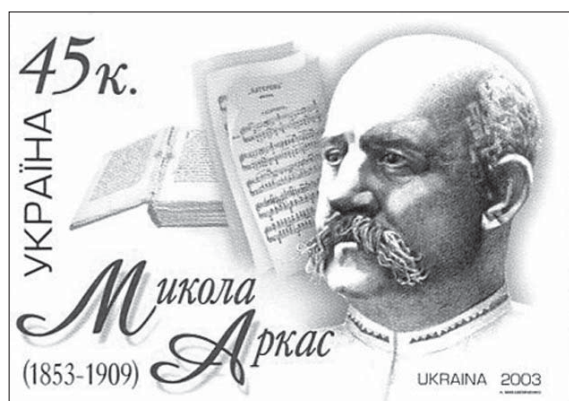
В оперному жанрі поєднав творчість Т. Шевченка з музикою і композитор Ю. Мейтус (1903—1997; конв. 2002) — опера “Гайдамаки”. Крім цього, він створив пам'яті Поета вокальний цикл “Кобзареві” (на сл. А. Малишка).

Композитор К. Данькевич (1905—1984, конв. 2005) написав оперу “Назар Стодоля”, балет “Лілея”, симфонічну поему “Тарас Шевченко”, низку романсів на слова Шевченка.

На слова Т. Шевченка створювали музику композитори І. Левицький (1875—1938; конв., штемп. — Тернопіль, 16.11.2000), К. Стеценко (1882—1922; конв. 1982, 2007), П. Се-ниця (1879—1960; конв. 1979), К. Стеценко написав музику для хору, солістів, симфонічно-

го оркестру до поеми “Гайдамаки”, присвятив Поетові кантату “Шевченкові” (1910).

Музику до вистави “Думи мої...” (1945) написав А. Штогаренко (1902—1992; конв. 2002). Крім цього, — цикл романсів, хорових поем, симфонічну поему “Душа поета”.

Музику вистави “На світанні”, до радіопостановок “Відьма”, “Тарасові шляхи”, 10 романсів на слова Т. Шевченка написав І. Шамо (1925—1982; конв. 2000).

Композитор В. Косенко (1896—1938, марка 1996) обробив для хору і фортепіано народну пісню “Ребе та стогне Дніпр широкий”.

П. Вірський (1905—1975; марка 2005) за мотивами поезій Т. Шевченка, на засадах народних танцювальних традицій створив хореографічні картини “Про що верба плаче” (1964).

Пам'яті Тараса Шевченка присвятили музичні твори Г. Верьовка (1895—1964; штемп. — С. Березна, Чернігівської обл. 26.12.1995), К. Домінчен (1907—1993; конв. 2007).

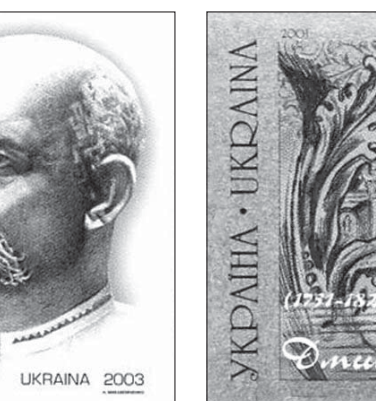
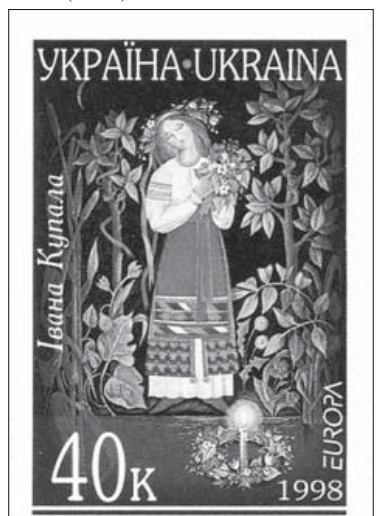
Г. Хоткевич (1877—1938; конв., штемп. — Івано-Франківськ, 21.12.2003; Високий Харківської обл., 21—27.10.2002; конв. 2007) написав музику на слова Т. Шевченка до віршів “Тополя”, “Зоре моя вечірняя”, зіграв роль Кобзаря у кінофільмі “Назар Стодоля” (1937). Він же й автор шевченкознавчих праць.

Композиторові Я. Барничу (1896—1967) присвячено штемп. — Івано-Франківськ 30.09.1996 (місцевий конверт). Він у США

(Клівленд) керував хором ім. Т. Шевченка, організував концерт (300 співаків, 80 музикантів) на відкритті пам'ятника Т. Шевченкові у Вінніпезі (08.07.1961).

Авторів чотирьох хорових творів на слова Т. Шевченка Г. Кистастому (1907—1984), керівникові капели бандуристів у США присвячено конверт із зображенням бандуриста з бандурою (“Українським національним інструментом” — англійською мовою) і штемпелем — Чикаго, 08.10.1989.

Із російських композиторів приділив увагу особистості, поетичній творчості Т. Шевченка його сучасник О. М. Серов (1820—1871; конв. 1963). Під впливом Шевченкових “Гайдамаків” створив пісню “Од села до села”, був учасником присвяченого Т. Шевченкові концерту в Петербурзі (27.04.1861). Він автор наукової праці “Музыка южнорусских песен” (1861).

Композитор П. І. Чайковський (1840—1893), пам'ятаючи, можливо, корені свого походження, прихильно ставився до української культури, часто відвідував Україну. На тексти Т. Шевченка написав романс “Вечір” (“Садок вишневий коло хати”, перекл. І. Сурикова). Видатному композиторові присвячено численні поштові випуски СРСР, а також інших держав.

Композитор С. В. Рахманінов (1873—1943; конв. 1963, 1973) створив романси на тексти віршів Т. Шевченка в перекладі О. Плещеева — “Дума” (“Минають дні, минають ночі”), “Полюбила я” (“Полюбила я на печаль свою”).

За походженням чех, композитор Е. Ф. Направник (1839—1916; листівка 1989) на текст Т. Шевченка створив хор (без супроводу) “На вгороді коло броду” (перекл. М. Гербеля).

“Заповіт” для чоловічого хору обробив О. В. Александров (1883—1946; марка 1983), створив “Поему про Україну” — “Шепчу Шевченковские строки...”.

Композитор С. С. Прокоф'єв (1891—1953; конв. 1971, 1981, марка 1991, штемп. — Донецьк, 23.04.1991) використав текст “Заповіту” Т. Шевченка в опері “Семен Котко”, поклав його на музику.

Композитор О. О. Спендіяров (справжн. Спендіарян, 1871—1928) на текст Шевченкового “Заповіту” створив хор “Як умру...”. Йому присвячені марка і конверт 1971-го, конверти 1991 і 2001 рр., штемп. — Сімферополь, 01.11.2011.

Створив романси на слова Т. Шевченка композитор Ю. О. Шапорін (1887—1966; конв., штемп. — Глухів, Сумської обл., 08.11.1987).

До широкої публіки доводили омузичені слова Т. Шевченка численні співаки. В опері М. Аркаса “Катерина” виступали Оксана Петрусенко (1900—1940; конв. 1980; марка 2000, штемп. — Київ, 11.02.2000, Балаклава Харківської обл. 18.02.2002), І. Козловський (1900—1993; марка, конв. 1995; немарк. конв., штемп. — Київ, 24.03.2000; конв. РФ. 2000); І. Патержинський (1896—1960; конв. 1968, 1988,

2006). Лариса Руденко (1918—1981; конв. 1987) виконувала роль Насті в кіноопері “Наймичка” (1964), матері в опері “Катерина” (радіо, 1956), Стехи (опера “Назар Стодоля” К. Данькевича), Ярини (опера “Тарас Шевченко” Г. Майбороди). Усі вони,

а також А. Солов'яненко (1932—1999; конв. 2002), М. Гришко (1901—1973; конв. 2009), Б. Гмиря (1903—1969; марка, немарк. конв., штемп. — Лебедина Сумської обл., 05.08.2003), були виконавцями пісень, романсів різних композиторів на слова Т. Шевченка.

Сприяли ознайомленню світової людності з іменем Т. Шевченка, його словом у мелодіях пісень, романсів, оперних арій такі співаки, як О. Мишуга (1853—1922; конв. немарк., штемп. — Львів, 20.06.2003), М. Менцинський (1875—1935; штемп. — Балічі Львівської обл., 25.04.1995), Соломія Крушельницька (1872—1952; конв. 1987, марка, конв. 1997, штемп. Київ, с. Біла, 13.09.1997).

В. Тольба (1909—1984; конв. 2009) виступав диригентом опер “Катерина”, “Наймичка” на сценах України, Росії, інструментував народну пісню “Ребе та стогне Дніпр широкий”.

Як організатор, диригент сприяв популяризації творчості Т. Шевченка з допомогою музики поза Україною (Австрія) А. Гнатишин (1906—1995), якому присвячено два конверти Спілки українських філателістів Австрії (штемп. — Відень, 01.12.1979; 01.12.1991) та конверт України (штемп. — Львів, 26.12.2006).

Не цурався української пісні, поважав ім'я Т. Шевченка славний російський співак Ф. І. Шаляпін (1873—1938; конв. 1973, 1990; марки 1965, 1973). У 1898 р. на запрошення М. Лисенка і М. Старицького він взяв участь у шевченківському концерті в Києві і виконав романс М. Лисенка на слова Т. Шевченка “Мені однаково”.

Великі заслуги в популяризації, прославленні поезії Т. Шевченка піснею має Черкаський державний заслужений український народний хор, 50-річчя якого відзначено випуском конверта з пам'ятковим штемпелем (Черкаси, 25.04.2007).

Ім'я Тараса Шевченка носить Київський національний театр опери і балету, будівля якого зображена на марках 1954, 2000 років, на 11-ти конвертах (1954—2000) і 8-ми поштових листівках (1974—1991).

Ім'я Тараса Шевченка, його творчість у поєднанні з українською піснею, з українським мелосом вічні. Це доводить, утверджує велич і слава Пророка української нації та української пісні.

Збережемо світлу пам'ять

†
25 грудня 2013 р. пішов за обрій земного життя знаний в Україні громадський діяч, просвітянин, учений, педагог, організатор першого на Донеччині факультету української філології, кандидат філологічних наук, професор Донбаського державного педагогічного університету, автор понад 200 наукових статей, навчальних посібників, газетних статей, інших публікацій на актуальні теми сьогодення **Василь Тихонович Горбачук**.

Світлу пам'ять про Василя Тихоновича назавжди збережуть у серцях рідні, друзі, колеги.

†
На 96-му році життя відлетіла у вічний іррий душа простої української жінки-трудівниці, Матері-героїні, яка народила і виростила п'ятьох синів, **Марії Броніславівни Франчук-Кобилянської**. Через її

долю вихором пронеслася вся нелегка, а нерідко страждена історія України. Невигойною раною залишився в її пам'яті страшний Голодомор 1932—1933 рр. Про те, що довелося їй пережити і свідком чого була вона, розповіла в телефільмі “Розгойдані дзвони пам'яті” (реж. Галина Устенко-Гайдай).

Центральне правління ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка, редакція газети “Слово Просвіти” висловлюють щире співчуття члену Головної Ради товариства “Просвіта”, нашому постійному автору і керівникові багатьох просвітянських програм, заслуженому художнику України Валерію Франчуку за приводу смерті його дорогої матері. Вічна їй пам'ять і пухом рідна земля.

Центральне правління ВУТ “Просвіта” ім. Т. Шевченка, редакція газети “Слово Просвіти”

Микола ЦИМБАЛЮК

Після виступу директора видавництва, лауреата Шевченківської премії Леоніда Андрієвського, який розповів про не легку, але благородну справу українського видавця, до слова запросили іменинницю презентації Тетяну Майданович.

— Ця книжка для мене дуже дорога. Я писала її усе життя, починаючи зі школи. Слухала мамині казки, а потім складала їх сама і мріяла видати для дітей. І ось нарешті ця мрія здійснилася!

“Історія створення “Охоронниці слова” надзвичайна. Вражає зміст казок і казкових історій, багате й змістовне художнє оформлення (ще зовсім юна художниця Іванна Гергега), а також поліграфічне виконання. Усе це справляє на дитину неймовірно магічне й захопливе враження.

Анатолій Качан, лауреат премії ім. Лесі Українки, так охарактеризував книжку колеги по перу:

— Сьогоднішня презентація — свято не лише видавництва “Криниця”. Як усі моря й океани починаються з джерел, так доробок видавництва повниться чистими і потрібними для нашого життя книжками, якою є “Охоронниця слова”. Такі видання — подарунок і для дітей, і для дорослих.

Мати дає дитині життя, а роки — досвід. Якраз досвід дитина може черпати з таких книжок, які її розвивають не в арифметичній, а в геометричній прогресії. І саме “Криниця” дає нам зразки, якою має бути література.

А вихід у світ книжки Майданович — непересічна подія у сучасній дитячій літературі. Вона нині переживає період зміни поколінь. На поверхню спливає багато легкого, неглибокого,

«Охоронниця слова»

Своє 15-ліття одне з найкращих київських видавництв “Криниця” відзначило новим, другим (перше було здійснено за державною програмою) виданням прекрасної, по-своєму оригінальної книжки для широкого кола маленьких читачів — “Охоронниця слова. Казки і казкові історії”. Її авторка Тетяна Майданович, відома поетеса, багатолітній головний редактор цього видавництва. З цієї нагоди в Музеї літератури відбулося казково-феєричне літературно-музичне свято, як і сама презентована книжка казок.

бездуховного. У літературі тривають пошуки нових тем, видозмінюються жанри. Жанри, особливо в дитячій літературі, взагалі ще не освоєні. Наприклад, у нас немає заміни науковій фантастиці, одним із яскравих представників якої був Олесь Бердник, немає психологічної прози на кшталт Володимира Винниченка, Григора Тютюнника... Останнім часом цю нішу почали заповнювати твори Володимира Рутківського, інших авторів...

Зараз українські письменники почали творити у жанрі фентезі. Анатолій Качан пов'язує це з тим, що наші діти-вундеркінди прив'язані до комп'ютерів, і їм потрібна така віртуальна література. Тільки цим нібито й можна пояснити захоплення жанром фентезі.

Але казка ніколи не втрачає свого значення, до того ж у Тетяни Майданович вона пов'язана з сучасністю. У казках Майданович дитина знаходить опору для себе, свою дорогу в житті. Дуже цікавий розділ “Казкова абетка”. Книжка витримана в казковому жанрі. У нас нині перевиробництво абеток. Кажуть, в Англії винайшли 4 абетки, дитина вивчає літери

чотири місяці, і чомусь усі вважають, що достатньо написати чотири рядки, і на цьому закінчилася грамотність. Тоді як Лев Толстой працював над азбукою 16 років, а потім над новою азбукою. І по його азбуці вчилися і мужицькі, і царські діти. Оригінальна тут і Майданович, оскільки не стала змагатися з віршотворцями абеток.

Вивчаючи літери, дитина потребує образно-сислової допомоги, надійної руки. І саме Майданович допомагає дитині невимушено, у грі непомітно робити кроки від абстракції до освоєння початкової грамоти.

У книжковому огромі знайдеться небагато казкових перлин на кшталт безсмертних творів Андерсена, братів Грім, Джанні Родарі, Сент-Екзюпері та ін. Кожен народ подарував своїм дітям, а відтак і світовій малечі кращі зразки творів цього унікально-феноменального за своїм змістом і призначенням жанру. Не виняток і українські народні казки й казки українських казкарів, не кажучи навіть про твори Лесі Українки чи, приміром, більш сучасного Всеволода Нестайка. Але останнім часом побільшало

відвертої халтури для дітей (хіба тільки для них?), яка нерідко несе на собі печать бездуховності, примітивізму, несмаку. Не лише на цьому тлі, а й на тлі кращих зразків творів для дітей особливо контрастно виступають, наприклад, “Свято Рідної Мови”, “Яблука із трояндового куща”, “Добро-і-Зло”, “Зелений метелик”, “Калина цвіте пізно”, “Воєнні фотографії” (казкова історія) — части-

на творів “Охоронниці слова” Тетяни Майданович.

В “Охоронницю слова” письменниця включила тексти своїх пісень, музику до більшості з яких написала Людмила Левченко-Брюханова. Учасники презентації мали можливість прослухати їх у виконанні молодшого хору Радіокомпанії України, а також сольних виконавців і хору 33-ї музичної школи, яким керує Діана Жданова.

СЛОВО *Просвіти*

ТИЖНЕВИК ВСЕУКРАЇНСЬКОГО
ТОВАРИСТВА «ПРОСВІТА»
імені ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

АНОНС

ПЕРЕДПЛАТА—2014

**Вартість передплати
(з доставкою і поштовими витратами):**

Поштовий індекс — 30617

**на 1 місяць 10 грн на півроку 57 грн 15 коп.
на 3 місяці 29 грн 40 коп. на рік 113 грн 10 коп.**

Ви — зі “Словом Просвіти”, бо це — Ваша газета!

Засновник:
Всеукраїнське
товариство “Просвіта”
імені Тараса Шевченка
Реєстраційне свідоцтво
КВ № 4066
від 02.03.2000 р.

Шеф-редактор
Павло МОВЧАН

Головний редактор
Любов ГОЛОТА

Редколегія
Любов ГОЛОТА (голова),
Ярема ГОЯН,
Павло МОВЧАН,
Олександр ПОНОМАРІВ,
Іван ЮЩУК

Заступник головного редактора
Євген БУКЕТ
279-39-55

Заступник головного редактора
з виробничих питань
Наталія СКРИННИК
278-01-30 (тел/факс)

Відповідальний секретар
Ірина ШЕВЧУК

Відділ соціальної тематики
Петро АНТОНЕНКО
279-49-47

Відділ просвітянської роботи
Надія КИР'ЯН
270-55-57

Відділ культури
Микола ЦИМБАЛЮК
279-49-47

Відділ коректури
Тетяна ЩЕРБАК
Ірина СТЕЛЬМАХ
278-63-69

Комп'ютерна верстка
Ірина ШЕВЧУК
Володимир ЖИГУН
278-63-69

Інтернет-редактор
Олександр ЛИТВИНЕНКО
279-39-55

Черговий редактор
Надія КИР'ЯН

Бухгалтерія
279-41-46

Адреса редакції:
вул. Хрещатик, 10-Б,
м. Київ, 01001

E-mail: slovo_prosvity@ukr.net
http://slovoprosvity.org
http://prosvitanews.org.ua

Видруковано з готових фотоформ
у ТОВ “Поліграфцентр” у середу.

Загальний наклад у січні — 16 000

Листування з читачами —
тільки на сторінках газети.

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори. Редакція залишає за собою право редагування та скорочення текстів. Редакція не завжди поділяє погляди своїх авторів. При використанні наших публікацій посилання на “Слово Просвіти” обов'язкове. **Індекс газети “Слово Просвіти” — 30617**

Журналісти — не розмінна монета

Жорстоко побили відому журналістку й активістку Майдану Тетяну Чорновол. Усі чули версії, озвучені відразу після злочину. Версія опозиції — це злочини влади, яка в такий спосіб намагається залякати Майдан. Версія влади — це провокація опозиції, яка прагне, звернувши все на владу, підіграти протестні настрої людей. Можна було б висловитися банально, що, мовляв, істину встановлять слідство і суд. Але чи багато хто вірить у це?

Цей злочин став крайнім проявом небезпечного явища в суспільстві — втягування журналістів, засобів інформації у політичну колотнечу. Медіа не можуть бути деполітизовані хоча б тому, що політикою є все, починаючи з цін у магазині. Але департизуватися медіа можуть і повинні. Звичайні, тобто загальносуспільні медіа, яких у нас переважна більшість. Є партійні медіа, вони за статусом партійні. І то вже проблема партій, що ці газети такі ж убогі, як і вони самі.

Днями я брав участь в акції протесту журналістів у зв'язку з побиттям Тетяни Чорновол. Це був пікет обласної міліції. Журналісти і політики виголошували правильні промови про свободу слова, лунали гнівні тиради про гонителів цієї свободи, вимоги покарати винних, відставки міністра внутрішніх справ Захарченка, як мінімум — за бездіяльність у захисті журналістів, а най-

більше — за участь міліції у придушенні акцій протесту громадян.

Усе так. Ось тільки як можна, наприклад, ставитися до правильних слів і гнівних тирад журналіста одного зі ЗМІ, коли справжній господар цього медіа двічі провалив у Верховній Раді голосування за відставку того ж таки Захарченка. Уперше — коли 3 грудня голосували за відставку всього уряду, вдруге — коли за кілька днів до побиття журналістки голосували питання про відставку вже персонально міністра. Як можна ставитися до гнівних виступів журналістів, знаючи, що з півтора десятка газет, що реально виходять у місті, лише лічені видання повідомили про такі голосування.

Це запитання і до політичних партій опозиції, представники яких виголошували такі ж правильні слова на акції під міліцією — через 22 дні після першого голосування в Раді. За три тижні ці партії не спромоглися виготовити бодай простенької листівки про оте голосування, щоб роздати людям, розповісти, що з шести мажоритарників області лише два голосували за відставку уряду загалом, і лише один — за відставку саме того міністра. А йдеться ж про суспільно важливу інформацію, яку мас-медіа і партії зобов'язані донести до громадян області: як саме голосують обрані ними депутати. І ось за-

мість цього — банальні бідкання на мітингах і пікетах.

Звичайно, не слід звинувачувати самих лише журналістів. Говорити треба про структуру наших медіа, про те, хто ними володіє і як використовує, знову ж таки у вузькополітичних, партійних цілях.

...Повернімося до злочину проти Тетяни Чорновол. Популярна Інтернет-газета “Українська правда” з гордістю повідомила, що Тетяна — її постійний автор і зазнала нападу саме за публікації тут. І це не лише останні блоги журналістки про маєтки вищих представників влади. Це ще й надзвичайно гострі публікації про корупцію у вищих ешелонах влади. Публікації настільки насичені цифрами і фактами, що важко повірити, ніби їх підготувала одна журналістка. Так само й щодо публікацій інших відомих журналістів, коли розповідається про розкішні апартаменти можновладців й ілюструється це численними документами, де і за які гроші придбано облаштування “царських маєтків”. Очевидно, що у владомощів є серйозні опоненти, які мають надсекретну інформацію і “зливають” її через відомих журналістів. Яка ж роль тут відводиться журналістам, мас-медіа? Розмінної монети? А чому б самим опозиційним партіям не оприлюднювати все це народу? Нема змоги, тям чи довіри у людей до політикуму?

Яке найбільш резонансне політичне вбивство за понад 20 років незалежності в Україні? Загибель журналіста, так і не розслідувана належно за 13 років. Чим найбільше запам'яталася акція опозиції 18 травня в центрі столиці? Про неї люд уже й пригадував, але одне запам'яталося — побиття журналістів Снісарчук і Содея. А прізвище одного з бойовиків увійшло навіть у лексикон, хоч занось до словників оце “тітушки”. І нарешті, що прислужилося каталізатором скликання чергового недільного мітингу в центрі столиці, вже п'ятого на Майдані — під назвою віче? Жорстоке побиття журналістки.

Чому без великого суспільного резонансу залишилося чи не наймасовіше в Європі за минулий рік побиття журналістів? Воно сталося у нас, в Україні, 1 грудня, під Адміністрацією Президента. І якщо побиття “Беркутом” напередодні студентів на Майдані ще якось розслідується, то побиття понад 30 журналістів, зокрема й зарубіжних, — ні. Натомість правоохоронці, які свідомо били саме журналістів, наловили хто під руку потрапив і як “нападників” на АП віддають їх під суд.

Загалом за 2013 рік (щойно оприлюднено дані Інституту масової інформації) в Україні зафіксовано 101 випадок фізичного насилля проти журналістів. Із них 64 постраждали від рук мілі-

ції. А скільки інших проявів “наїзду” на журналістів! І вкрай рідко порушується кримінальна справа за напівмертвою статтею 171 Кримінального кодексу — про перешкоджання професійній діяльності журналістів. А якщо порушується, то нечасто доходить до суду, тим більше до реального покарання винних.

Апатію виявляє і Національна спілка журналістів. Тільки й того, що днями виключила з членів Спілки — кого б ви думали? — міністра внутрішніх справ Віталія Захарченка. Його ще 2004 року прийняла до Спілки донецька організація, бо він був ведучим одного з донецьких телеканалів.

Повну немічність виявляють у створенні потужного українського національного медіапростору, захисті свободи слова опозиційні партії, парламентські і поза ним. Це ж важче, ніж використовувати медіа і журналістів. Можливо, партії активізуються і в цьому плані теж, якщо втілять уже озвучену ідею щодо активізації Майдану. Ідеться про те, щоб, зберігаючи столичний Майдан як плацдарм Єврореволюції, йти вглиб, в області. Наприклад, партія “Батьківщина” планує “обкатати” через Майдан, провести через нього максимальну кількість партійців з областей, районів. Гарна ідея. І тоді з'ясується, чи справді, наприклад, на мій Чернігівщині 20 тисяч членів цієї партії, як звітують партійні чиновники. І чи можуть ці партії щось донести народові, спільно з медіа, звичайно, з журналістами, а не з-за їхніх спин.

Плацдарми Єврореволюції

Основний плацдарм — Будинок профспілок України, саме тут перебуває Всеукраїнський Штаб національного спротиву.

...Поки, як журналіст, дійдеш до прес-центру Майдану, що на другому поверсі, журналістське посвідчення треба показати аж на 4-х постах контролю. Для порівняння: у парламент досить показати тричі. Що ж, у штабі революції мають бути порядок і дисципліна. Тут також перебуває осереддя загону самооборони Майдану, в якому тисячі добровольців, звідси керують захистом барикад. І, звичайно, побутове обслуговування десятків тисяч учасників акцій протесту. А це й приготування страв у їдальні профспілок кваліфікованими кухарями та волонтерами-студентами. Рекорд — 110 тисяч обідів за день, це на додачу до страв, приготованих на площі польовими кухнями. Продукти надають підприємці з усієї країни й кияни. Штаб також приймає добровільні грошові пожертви, одяг, взуття, медикаменти.

На стінах оголошення про безкоштовні курси англійської мови в одному з приміщень. А ще діє Університет Майдану. Ось назви кількох прочитаних лекцій: “Гідність та свобода”, “Політична економіка сучасної України”.

Днями в актовому залі відбувся концерт у рамках акції “Українські світові зірки класичної музики — на підтримку Євромайдану”. Звучали шедеври Крайслера, Сен-Санса, Сарасате.

Штаб Єврореволюції перебуває у Будинку профспілок згідно з угодою, яку ще у листопаді опозиція уклала з Федерацією профспілок України. ФПУ тоді також ухвалила заяву, в якій підтримала акцію протесту від імені восьми

мільйонів членів профспілок, що входять до Федерації. Угода передбачала, що штаб орендує Будинок профспілок до 25 грудня, з можливістю продовження оренди.

Та перед завершенням цього терміну ФПУ постановила не продовжувати дію угоди з опозицією. І до 30 грудня штаб мав звільнити будинок. Привід — потрібно провести його санітарну обробку. Про істинні мотиви рішення можна лише здогадуватися. Адже важко уявити собі Майдан без його плацдармів — крім штабу, це ще й Міжнародний центр культури і мистецтв, що теж у віданні ФПУ, це Київрада, яку ще 1 грудня зайняли учасники акції протесту.

30 грудня на брифінгу в прес-центрі виступив командант штабу Степан Кубів. Саме з ним як народним депутатом України ФПУ уклала угоду про оренду будинку. Кубів повідомив, що Штаб національного спротиву виконує всі зобов'язання угоди, зокрема й щодо оплати оренди, комунальних тарифів, а також усі приписи санітарних та інших контролюючих служб. Тут претензій до штабу немає. Питання про те, чи звільняти учасникам революції Будинок профспілок, 29 грудня було винесено на Народне віче на Майдані. Вердикт Майдану: штаб має залишатися тут, наголосив Кубів, веде переговори з ФПУ про продовження оренди, та готує велику програму Новорічних і Різдвяних свят.

Сторінку підготував
Петро АНТОНЕНКО

ФОТОЛІТОПИС ГЕОРГІЯ ЛУК'ЯНЧУКА

Різдвяне послання Патріарха Київського і всієї Руси-України Філарета

Преосвященним архіпастирям, боголюбивим пастирям, чесному чернецтву та всім вірним Української Православної Церкви Київського Патріархату

**Дорогі браття і сестри!
Христос народився! Славимо Його!**

Кожного року ми святкуємо Різдво Христове — найвеличніше свято всього християнства, бо Син Божий, будучи Творцем світу, принизив Себе і став людиною. Що це означає? Це означає, що величний, незбагнений і неописаний Бог не тільки наблизився до людини, а смиривши Себе до безмежності, з'єднався з людською природою.

Для чого Син Божий втілювався і став людиною, у всьому подібною до нас, крім гріха? Треба серйозно задуматися над тим, заради чого Бог став людиною. Може, заради того, щоб дати людям моральний за-

кон? Ні! Бог дав цей закон через Мойсея. Крім того, закон Божий написаний у серці кожної людини: совість є закон Божий. Може, Він прийшов, щоб зціляти хворих, воскрешати мертвих, творити добрі діла, захищати бідних і скривджених? Ні! І до Нього пророки творили чуда і навіть воскрешали мертвих. Для чого ж тоді Бог зійшов на землю?

Щоб побудувати рай на землі? Ні! Він, будучи Владикою неба і землі, перед славою Якого тремтить усе творіння, народився не в царських палатах, а в печері, куди вифлеємські пастухи загнали своїх овець. Він навіть не мав житла на землі. “Лисиці мають нори і птахи небесні — гнізда, Син же Людський не має де голови прихилити”, — сказав про Себе Христос Спаситель (Мф. 8: 20). На землі неможливо побудувати рай, бо там, де панують гріх і смерть, не може бути ніякого раю.

Тож для чого прийшов Син Божий на землю? І чому народ на Різдвяні свята співає: “Ой, радуйся, земле, Син Божий народився!”? Син Божий зійшов на землю і став людиною, щоб знищити гріх і смерть у людській природі. Він прийшов, щоб примирити людину з Богом. Гріх перших людей суттєво змінив людську природу. І цю зміну ми відчуваємо не тільки в собі, а й у всьому людстві: тіло підкорило собі дух, хоча повинно підпорядковуватися духу. Матеріальні цінності стали вищими за духовні.

Син Божий народився від Пресвятої Діви і став людиною, щоб побудувати

Царство Боже, тобто Царство духовне, де панувала б любов, а не ненависть; правда, а не кривда; милосердя, а не жорстокість; мир, а не ворожнеча; святість, а не гріх.

Якщо Син Божий став людиною, щоб подолати в людській природі гріх і смерть і побудувати Царство Боже, то чи досяг Він Своєї мети? Досяг! Доказом є християнство, яке змінило світ. Безліч святих у всі періоди історії людства чи не є доказом перемоги святості над гріхом?! Усе, що є кращого у християнській цивілізації, — усе це результат втілення Сина Божого і Його перемоги над гріхом.

Сутність християнства полягає в тому, що дух має підкорити плоть, а не навпаки. Матеріальні цінності повинні підпорядковуватися духовним. Сучасні християни відступили від християнських ідеалів. Панування матеріального в житті і окремої людини, і в сучасній цивілізації загалом стало ознакою нинішнього віку. Значна частина християн відступили від Христа і християнства.

Людство досягло великих успіхів у науці, технологіях — у всьому, що стосується матеріальних цінностей. Але яким жалюгідним стало духовне життя! Це навіть не потребує доказів, бо ми бачимо бездуховність на кожному кроці, щодня і всюди. І все тому, що християни забули, для чого Син Божий народився і став людиною. Все духовне стало для нас, християн, другорядним, а матеріальні цінності люди поклали в основу свого життя і діяльності. Не дивуйтеся, що діти не шанують батьків, а

матері кидають напризволяще своїх дітей, правителі отримують владу не для того, щоб служити благу народу, а своїм власним інтересам. Нехай не виникає у вас питання, чому ми, українці, такі роз'єднані. Об'єднують любов, правда, мир, жертвенність, а гріх і всіляке зло — тільки роз'єднують людей.

Браття і сестри! Пам'ятаймо, для чого Син Божий народився від Пресвятої Діви Марії у Вифлеємській печері! А я сердечно вітаю з великим святом Різдва Христового всю українську паству Київського Патріархату, наших братів і сестер Московського Патріархату, всіх християн України, а також українців в Америці й Канаді, Європі й Австралії і по всьому світу. Сердечно вітаю з Різдвом Христовим Президента України Віктора Януковича, уряд, Верховну Раду, українські збройні сили і весь український народ.

Будемо молитися, щоб Господь просвітив наш розум і серця світлом Своєї Премудрості і любові, щоб ніхто з нас ніколи не впадав у відчай. Будемо любити один одного і Україну нелицемірною любов'ю. Не забуваймо, що Бог є любов, і ця любов привела Його у Вифлеємську печеру і на Голгофський хрест.

Христос народився! Славимо Його!

**Філарет, Патріарх Київський
і всієї Руси-України
Різдво Христове
2013 / 2014 р.
м. Київ**

Різдвяне послання Блаженнішого Святослава

любить нас як своїх синів і дочок. У Його новонародженому Синові ми переживаємо сьогодні нашу близькість до Бога, таку саму теплу, могутню, реальну та життєдайну, якою є трепетна близькість люблячого батька до свого єдиного первістка.

Вдивляючись в обличчя Божого Дитяти і Його Матері Марії, усвідомлюємо, що свято Різдва дає нам пізнати правду про нашу людськість, про власну людяність, яка стала знаком Божої присутності: “І ось вам знак, — каже ангел до пастушків. — Ви знайдете дитя сповите, що лежатиме в яслах” (Лк. 2, 12). Це Дитя — сам Бог Ізраїля, що в останній час безсмієнно від Діви тілом народився. Це Дитя враз доручає людині, в особі Йосифа Обручника, дивну роль свого опікуна. У Різдві Христовому ми приймаємо вічного Бога таким, якими є самі. Бо зазвичай люди прагнуть, щоб ними хтось опікувався. А тут, у Вифлеємі, сам Бог, як дитя, є тим, ким опікується людська родина!

Людяність, відчуття святості людського життя і пошана до нього — це та зворушлива і спасенна дорога, якою в цю таїнственну ніч Божий Син, як Син Марії, приходить до нашого дому, нашої родини, нашого народу. І ця божественна людяність — боголюдство вочлененого Сина Божого — відкриває нам сьогодні різдвяну дорогу любові до Бога і ближнього. Святкуючи Різдво разом із подорожніми й безпритульними, солідаризуючись із тим, кого зневажають і чию гідність заперечують, ми, християни, як справжні опікуни та благовісники присутності Бога серед нас, робимо наш світ, наше суспільство більш людяним і гідним самої Людини.

Народження Сина Божого, Відвічного Слова Отця, виявляє поряд із величчю та славою нашого Бога — Творця і Спасителя, велич і славу людини як вінця всього сотвореного. У своєму вочлененні Бог виявляє особливу гідність людини, бо втілюється саме в неї — у свій образ. Святий Іриней Ліонський навчає: “Коли Слово стало тілом, ставши тим, хто був Його образом... то вчинило людину подібною до невидимого Отця через видиме Слово” (Adv. Haer 5, 16, 2).

Прославляючи гідність людської особи, Христова Церква сьогодні співає: “Христу Богові закличмо: Ти, що підняв нашу силу, Святий еси Господи!” Подібно як прихід на Землю Сина Божого через вочленення став центром всесвітньої історії, так само пошана до гідності людської особи є осердям істинного, справді людського суспільства. Церква навчає, що суспільні інститути та їхні лідери повинні поважати кожну людину і їхнім найпершим завданням є сприяти цілісному її розвитку. Людина не може бути засобом реалізації економічних, соціальних чи політичних планів, нав'язаних світською владою. Ця влада мусить пильно стежити, щоб обмеження свободи чи будь-який тягар, покладений на особисте життя людини, ніколи не завдавали шкоди її гідності. (Компендіум соціальної доктрини Церкви, п. 131—133).

Кожне суспільство, у якому зневажають людину, не має майбутнього. Джерелом справедливого законодавства та суспільного устрою повинна бути гідність людської особи. Бо саме людина є осердям поєднання дочасного і вічного, Божого і людського, вона є тими двома до вічності, що їх відчинив у своїй людяності Син Божий у день свого Різдва. Тому святкувати Різдво означає тримати відчиненими двері наших сердець до гідності людини, особливо немічної і беззахисної, яким є Божественне Дитя на руках Пречистої Діви Марії.

Сьогодні українське суспільство вже вкотре у своїй історії засвідчує, що прагне будувати власне майбутнє на підвалинах християнської віри. Новонароджений Спаситель є сповненням надії всього людства на прихід Царства Божого — царства справедливості, миру і добра. Народження саме такого предвічного Царя миру звів ангел, коли казав пастирям: “Не бійтесь, бо я звіщаю вам велику радість, що буде радістю всьому народові: сьогодні народився вам у місті Давидовім Спаситель” (Лк. 2, 10-11). Як важливо нам у цей історичний момент, на слово благовісника, відчувати, що саме Христос є джерелом нашої радості, і перестати боятися!

У Різдві Христовому нехай наша тривога перетвориться на надію, розгубленість і непевність — переміниться на дорогу до Господнього вертепу. У цей різдвяний день, коли, за словами ап. Павла, сила Бога проявляється в людській немочі (пор. II Кор. 12, 9), наше відчуття безсилля перетворюється на усвідомлення власної гідності. За діянням Святого Духа це усвідомлення власної гідності стає силою, що допоможе нам збудувати суспільство, гідне людини. Ось чому ми сьогодні, величаючи силу божественної людяності, співаємо: “Ти, що підняв нашу силу, Святий еси, Господи!”

Дорогі в Христі! У цей радісний день Христового Різдва складаю всім вам сердечні вітання. Віншуючи вас добром і миром, злагодою та добробутом, прагну поступати до дверей кожної української родини! Голосом прадавньої коляди бажаю розвеселити кожне українське серце! Сповідуючи велику радість про народження нашого Спасителя, хочу зібрати всю нашу Церкву — і в Україні, і поза її межами — довкола Вифлеємського вертепу в єдину Божу спільноту!

Відчуємо себе єдиною християнською родиною, у якій сьогодні народжується наш Спаситель. Дорогою людяності та християнської солідарності торкнімося усіх, хто відстоює власну гідність, гідність своєї родини та свого народу! Поділімося нашою різдвяною радістю з тими, хто знаходиться далеко від рідної домівки, на лікарняному ліжку чи в'язничних нарах. Усі разом, за світлом зірки, спішімо до ближнього, щоб побачити в тілі — Невидимого, в Його убогості — Джерело всякого добра, у немічному — Всемогутнього, — Новонародженого Христа-Бога в обіймах Богородиці.

**Христос рождається!
Славимо Його!**

✠ СВЯТОСЛАВ

Дано в Києві, при Патріаршому соборі Воскресіння Христового, 19 грудня 2013 року
Божого, в день Святого Миколая, архієпископа Мир Лікійських, чудотворця

Вінішую усім доброго здоров'я, світлої
радості, улюбленій “Просвіті” — процві-
тання, а нам купно — Перемоги у цей не-
легкий час і Божої помочі в утвердженні
нашої української України!

Христос ся рождає!

Поет **Люба ПРОЦЬ**

Художник **Наталя ЗВІЖАНСЬКА**

Різдво

Догриземо похмуру прозу
Старого року — й пий меди:
На срібнім пагоні морозу
Розквітне зірка коляди.

І душу янголи полонять,
І радість визріє нова...
Затримай в трепетних долонях
Прозору крапельку Різдва.

Дні — гноми: куценькі, малі...
Дряпне по серцю усіх:
На чорнім загрижку ріллі —
Перший — приречений — сніг.

Він знав, що загине, проте
Сміло побіг — і добіг!
...По ньому в душі розцвіте
Китиця білих утіх.

Старий Новий рік

Чорнозем ночі. Ниви неозорі
На білім намальовані давно.
Небесний сторож при старій коморі
По щедрій жмені видає зерно.

Ой сійся-сійся, лагідно-врочисте,
На долю красну і на рік Новий!
Людинолюбче Наш, Ісусе Христе,
На світло серця нас благослови!

Снігу — від стріхи до Бога.
Ввігнутий обрій прикляк.
Лежить сріблота дорога:
Не розженешся — бо як?

Вигулькне хатка кирпата —
І мов провалиться в степ.
З Божою вісткою свята
Суне снігами вертеп.

Року старого трухлявий пенёк,
Снами оброслий, неначе мохами.
День шкутильгає, але, що не крок,
Чаша різдвяна все нижче над нами.

В плечі вбираємо голови ми:
Що там, о Господи, в чаші тій зріє?..
Трохи терпіння. Пелюстка зими
Серце освітить, але не зігріє...

Сонце і стужа зійшлись сам на сам.
Дим застрибнув на хмарину з розбігу.
Крекнуть морози — і горе тинам,
Вкляклим від гострого позирку снігу.

Око пасе календарик худий,
Жити якому ще тиждень від сили.
День шкутильгає не знати куди —
Як пілігрим, світ якому не милий.

Квапмося, друже, хоч втомлений крок, —
Квітка надії у серці розквітла!
Чашу різдвяну, по вінця зірок,
Бог опускає на вервечках світла.

Село в облозі мовчазних снігів.
Хизується зима гістьми багатими.
Шнурочки чорні згублених слідів
Розвішені між церквою і хатами.

У скрипці вітру шум зелений вмовк.
Різдвяна казка — з віями лапатами.
— Голодними очима світить вовк, —
Лякає мама, щоб тримались хати ми.

Тепла у рукавицю украдеш —
І падаєш на синій лід сніжинкою.
Панує біле в просторі безмеж,
Де літо лоскотало слід пилинкою.

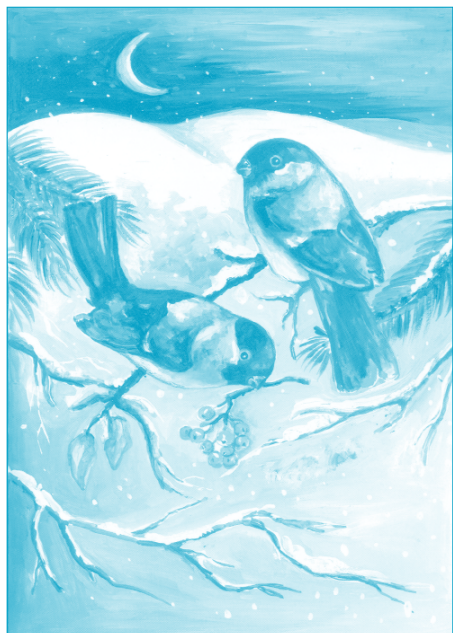
Напередодні

Ця краса на ймення — первозданна:
Бог дихнув — і подих той замер...
Під повіки зашкленіх озер
Ніби з велетенського екрана
Проектує сонечко четвер.

День — як ризи Господа нетлінні.
Морозець дороги прихопив,
Птахам білим місяць подробив —
І стоїш стовпом в заціпенінні,
Бо довкола ходить стільки див!

Півпритомно ахаєш: чудові
Ці пухнасті неприм'яті дні,
Господом даровані мені!
...Крапельки Ісусової крові —
Снігурі на білім полотні.

Вдалині застигли каравели...
Тільки подорожніх щось зо два
Пхає в плечі стежечка крива.
Мружить очі сніговик веселий —
Всього жменя снігу до Різдва!

Завтра...

Усі двори — у гронах дітвори,
Яка піде з вертепною звіздою.
І Мати Божя дивиться згори —
Втішається старою колядою.

Обледенілим дзвоником небес
Різдво оповістить о з'яву Бога.
Христос родився! Де ще до “Воскрес”... —
Заткана невідомістю дорога.

Та нині сум притулку не знайде
У вічній казці з янголом над нею.
І лиш сльоза Пречистої впаде
На обрус святвечірньою зорею.

Різдво “на воді”

Сніги проспали білий час, коли
Їм землю з високості посипати...
Кліп-кліп униз — то дрібен, то лапатий —
У хмари винувато з-під поли.

А винуваті! Хто ж таке видав,
Щоб на Різдво дощі колядували?!
Та з дива місяць — мандрівник бувалий —
Перекапустив срібні стоси справ!

...Стрибне пухнаста іскра: гойда-да! —
І вже у Свята присмак не солоний.
І на долівку ночі сніп солови
Із Вифлеєму винесе звізда.

Україна і світ в 2013-му: окрушини

Українців стало на 80 тисяч менше

На початок 2013 року населення України становило 45 мільйонів 553 тисячі осіб, що на 80,6 тисячі менше, ніж роком раніше. Скорочення чисельності припало на сільське населення, яке за підсумками року склало 14 мільйонів 174,4 тисячі осіб.

У Будапешті з'явилася площа Тараса Шевченка

Площа Тараса Шевченка розташована на правому березі Дунаю в Буді, у сквері поруч із греко-католицькою церквою Святого Флоріана, де перетинаються популярні туристичні маршрути. 2007 року у сквері відкрили пам'ятник Шевченкові. Біля пам'ятника проводять різноманітні культурні заходи члени семитисячної української громади в Угорщині та Посольства України.

“Петриківський розпис — перлина України”

У Могильові (Білорусь) відкрито виставку “Петриківка — перлина України”, організовану асоціацією “Україна—Франція” за підтримки Міністерства закордонних справ України та Посольства України в Республіці Білорусь. До цього виставка експонувалась у Гомелі.

Фільм української режисерки визнали найкращим у СНД і Балтії

“Найкращим фільмом країн СНД і Балтії” російської Національної кінематографічної премії “Ніка” стала картина режисера Кіри Муратової “Вічне повернення” (Україна).

Відкрито Інтернет-архів визвольного руху

Відтепер в Інтернеті — 10 тисяч раніше недоступних документів про історію ОУН та УПА. Запрацював сайт “Електронний архів визвольного руху”, представлений Львівським національним університетом імені І. Франка та Центром досліджень визвольного руху. Користувачі можуть переглядати документи на сайті, а також скопіювати електронні копії у форматі pdf. Інтернет-адреса електронного архіву: avr.org.ua

Пам'яті жертв Голодомору

2013 р., у зв'язку з відзначенням 80-річчя Голодомору, Світовий Конгрес українців (СКУ) закликав нащадків очевидців і жертв Голодомору взяти участь у незвичайній подорожі пам'яті й торжества. Пам'яті про мільйони втрачених життів. Торжества життів тих, хто вцілів. Подорож передбачала приїзд нащадків очевидців і жертв Голодомору з країн свого проживання до України, яка стане центром міжнародного відзначення 80-ліття Голодомору 1932—33 років. Упродовж перебування в Україні вони зустрілися з місцевими очевидцями та нащадками очевидців і жертв Голодомору та записували їхні спогади, щоб поділитися ними з українцями діаспори.

Тепер заробітчани зможуть накопичити українську пенсію

Від 9 травня набув чинності закон про внески до Пенсійного фонду українців, що працюють за кордоном. Зокрема українцям, які працюють за кордоном, надана можливість добровільної участі у солідарній або накопичувальній системі пенсійного страхування, а також визначені розміри внеску при добровільній сплаті страхових внесків до Пенсійного фонду. Також законодавчими змінами врегульовані питання сплати страхових внесків до Пенсійного фонду в іноземній валюті розташованими за межами України підприємствами, установами, організаціями (зокрема й міжнародними) за її працівників-громадян України, а також громадянами України, які працюють за межами країни.

У Росії стає модно вивчати українську мову

Про це повідомила президент Російської асоціації українців Галина Лісова. Українську мову сьогодні викладають у близько 10 вишах країни. І це не остаточне число, впевнена Лісова. За її словами, крім МДІМВ, українців сьогодні готують у Російському державному гуманітарному університеті (РДГУ), МДУ, Московському державному лінгвістичному університеті, в Белгородському і Санкт-Петербурзькому держуніверситетах, а віднедавна навіть у Сургутському державному педагогічному університеті.

Проблем із працевлаштуванням у студентів-українців, як правило, немає. Такі

фахівці часто працюють не тільки в системі МЗС, а й у низці державних або приватних компаній, де потрібні люди зі знанням цієї мови.

Утім, незважаючи на зростання інтересу до української мови, надлишку українців у Росії поки не спостерігається. А в системі шкільної освіти про українську й зовсім не згадують.

Польща: тиждень українського кіно у Вроцлаві

Національний центр Олександра Довженка та Почесне консульство України у Вроцлаві провели фестиваль “Тиждень українського кіно”. Захід відбувся в одному з найвідоміших кінотеатрів Польщі “Nowe Horyzonty”. Усі фільми демонструвалися з польськими субтитрами. Національний центр Довженка надав фільми для показів. Протягом “Тижня українського кіно” показано 9 фільмів. Це “Три історії Галичини” (2001, режисери Ольга Онишко та Сара Фаргат), “Звенигора” (1927, режисер Олександр Довженко), “Людина з кіноапаратом” (1928, Дзига Вертов), “Тіні забутих предків” (1964, Сергій Параджанов), “Камінний хрест” (1968, Леонід Осика), “Короткі зустрічі” (1967, Кіра Муратова) та “Лебедине озеро. Зона” (1990, Юрій Іллєнко). Завершив ретроспективу фільм “Той, що пройшов крізь вогонь” Михайла Іллєнка.

Мирні зібрання: численні заборони

Ситуація зі свободою мирних зібрань в Україні в останні роки стрімко погіршується, дедалі більше організаторів таких заходів притягають до відповідальності. Спостерігається різке збільшення кількості судових заборон на проведення мирних акцій. Причому часто такі заборони поширюються не на одну подію, а на тривалий час, територію і обмежене коло організаторів зібрань. Правоохоронні органи незвідко незаконно забороняють проведення заходів, безпідставно затримують їхніх організаторів та учасників, обмежують маршрути зібрань, закривають доступ до місць проведення зборів або не забезпечують захист мітингувальників від нападів.

Українцям на сім місяців заборонили пікетувати Януковича

Окружний адміністративний суд Києва заборонив усім без винятку громадянам України проводити акції на вулицях Банкова та Лютеранська. Відповідне рішення суд ухвалив 13 червня за позовом Київської міської державної адміністрації. КМДА вказала підставою для заборони мирних акцій два повідомлення про безстрокове голодування під АП.

Суд встановив, що підставою для звернення до суду слугував лист головного управління МВС, в якому повідомляється, що проведення цілодобового голодування біля будівлі АП створює умови, які викликають невдоволення пересічних громадян і мешканців прилеглих будинків, загрозу безпеці осіб, щодо яких здійснюється державна охорона.

Таким чином суд ухвалив рішення встановити заборону на проведення мирних акцій усім громадянам України на сім місяців.

75 об'єктів Лаври Кабмін “подарував” Московському Патріархату

75 об'єктів і споруд Києво-Печерської лаври передаються у безоплатне користування чоловічому монастирю Української Православної Церкви Московського Патріархату. Ідеться про нижню Лавру, а решта об'єктів заповідника залишаються у державній власності. Також законодавство передбачає і зворотний шлях: держава може повернути майно, якщо релігійна громада неналежним чином його утримує, — наголошується у повідомленні. Згідно з нинішнім рішенням уряду, витрати на утримання майна тепер повністю покладаються на релігійну громаду.

Мільярди вивели в офшори з України

Обсяг коштів, які були виведені з-під оподаткування до країн із низькими податковими ставками, трохи більш як за половину 2013 року становив 33 млрд гривень. 1 вересня в Україні набув чинності Закон про трансфертне ціноутворення, який розроблявся і ухвалювався як інструмент протидії практиці виведення надприбутків за кордон.

Підготував Петро АНТОНЕНКО

Професіонали не стоять осторонь

Костянтин ГРИЩЕНКО, віце-прем'єр-міністр України запропонував учасникам відверто поговорити про проблеми й окреслити шляхи подальшого розвитку і їхніх творчих колективів, і загалом національної культури.

— Сьогодні в національному і світовому просторі дедалі більше уваги приділяють економічним проблемам і викликам, — сказав він. — Звичайно, наслідки світової економічної нестабільності сьогодні не оминули навіть найпотужнішої економіки світу. Ситуація впливає і на розвиток культури. Однак це не повинно впливати на нівелювання культури, применшення її ролі в сучасному суспільстві. Культура, мистецтво сьогодні потрібне нам не менше, ніж зміцнення економічних позицій. Оскільки лише за умов морального й культурного піднесення суспільство зможе протистояти негараздам і виживати за непростих суспільно-політичних і економічних обставин.

Наш обмін думками допоможе ухвалити виважені управлінські рішення. Сьогодні мусимо зосередитися на тому, щоб широко й гідно відзначити 200-річчя Тараса Шевченка. Це дуже важливо для консолідації суспільства, оскільки постає Шевченка об'єднуюча для всіх українців, незалежно від уподобань чи політичних поглядів.

Питання, які варто нам розглянути: удосконалення законодавства про культуру, зокрема порядку організації і проведення гастрольних заходів; надання фінансової підтримки закладам культури та заходи їхнього забезпечення, функціонування і доступності; сприяння розвитку творчих спілок тощо.

Олександр ГРИЩЕНКО, заступник директора Українського центру культурних досліджень:

— Ще три роки тому в нас був гастрольний збір, який став жертвою спрощеної системи оподаткування. Цей гастрольний збір давав близько 3 млн грн на рік. Як нам тоді пояснювали, для податкової служби цих грошей замало, а мороки багато — окремий збір адмініструвати. Для сфери культури, для мистецьких закладів цих 3 млн грн, які тоді розподілялися на конкурсній основі, були серйозною сумою. Що нині може дати гастрольний збір, якщо його повернути, забезпечивши виве-

дення гастрольної сфери із тіні чи напівтіні? Торік ми провели оціночне дослідження, які є реальні обсяги доходів (не прибутків, а виручки!) в концертно-гастрольній справі у Києві. 2012 р. це становило 160 млн, а загалом по Україні — 700—800 млн на рік. Оті 3 млн, які збиралися, вони збиралися з офіційної цифри доходів у 100 млн на рік. Тобто різниця між тим, що декларувалося, і тим, що ми оцінили — 6—8 разів. Отже, якщо сьогодні повернути цей збір і забезпечити прозорість у цій сфері (а для цього треба перевести театральну й концертну справу на електронні квитки, щоб розрахунки йшли легально), то гастрольний збір може дати 15—20 млн грн на рік. Фактично це самофінансування концертно-гастрольної справи.

Щодо оподаткування. Здається, більше року існує поправка до Податкового кодексу стосовно звільнення від ПДВ операцій зі створення, поширення національного культурного продукту. Поправки ніби є, але насправді вони не діють. Бо там написано, що “звільняється у порядку, визначеному Кабміном”. Наше Міністерство розробило такий порядок, але він гальмується погодженням в інших відомствах, які зацікавлені в максималізації надходжень до бюджету, а не в самофінансуванні культури. Бо що таке звільнення театрального, музичного квитка від податку? Це культура, яка хоча б на 20 % фінансує сама себе, а не забирає гроші у когось іншого.

Михайло ЗАХАРЕВИЧ, генеральний директор Національного академічного драматичного театру імені Івана Франка:

— Оскільки 2014-й надзвичайно відповідальний — велика дата нашого генія Тараса Шевченка, я пропоную на базі нашого колективу провести в літній період, коли театр не працює, фестивалі вистав, які вже підготували театри України до цієї дати. Я точно знаю, що серед них будуть художньо-мистецькі, творчі відкриття. Ми могли б невеликим коштом, враховуючи, що і наш колектив приєднався б до цього, за умов надання фестивалю певних пільг, зробити велику справу.

І щодо гастролей. У радянський період вони завжди були політичною акцією. Тоді українські театри їздили на Далекий

Схід, російські — в Україну, і не тільки російські, а й інші. Нині в Україні є гостра потреба в тому, щоб нам, українцям, ближче знайомитися один з одним — Заходу зі Сходом, Півночі з Півднем і т. ін. Цю велику місію міг би на себе взяти і театр. Наприклад, ми вже багато років їзимо на гастролі в Севастополь. Український театр у Севастополі — це досить екзотичний варіант. Там, крім нашого театру, з українських театрів нікого не приймають. Але 8 поїздок — це 8 великих поклонів тамтешнього глядача українському мистецтву в Севастополі. Цей приклад свідчить, що високоякісний мистецький продукт сприймають з радістю і гордістю за Україну і за націю. Мені здається, що нам варто було б розробити схему, поновити гастролі наших крапих колективів по Україні. До певної міри цю місію на себе взяли фестивалі у Львові, Чернівцях, Херсоні, Дніпропетровську. Це чудово, але цього замало для України.

Ігор ХЛІБОСОЛОВ, генеральний директор ДП “Державна циркова компанія України”:

— Гастрольно-концертна діяльність — це велика і прибуткова індустрія. Навіть за умов економічної кризи вулиці наших міст рясніють афішами видовищних заходів. Люди готові викладати великі кошти, щоб відвідати концерти, виставки, побачити і послухати артистів. В Україні діє закон про гастрольну діяльність, але він, на жаль, декларативний і обстоює чітко окреслені правила гри на нашому ринку. Нині ми фактично маємо безконтрольну державну гастрольну систему. Цією ситуацією одразу зуміли скористатися недобросовісні гастрольні “прокатники”, насамперед закордонні. Користуючись законодавчою неврегульованістю, вони фактично безконтрольно “викачують” у нас валютну масу і вивозять її за межі України.

Лесь ТАНЮК, голова Національної спілки театральних діячів України:

— Я хотів би підійти до порушених проблем не лише як врегулювання ринку, а й із морально-етичних позицій, державної політики. Справді, конкуренція триває не лише між банками, підприємствами, а всюди, зокрема і в культурі. В Україні відбувається поступове і цілеспрямоване ви-

“Вирішення актуальних питань розвитку культури і мистецтва 2014 року” — тема круглого столу, що відбувся 24 грудня в Укрінформі з ініціативи Міністерства культури України. У ньому взяли участь найвідоміші діячі культури й мистецтва України, керівники творчих колективів і спілок. Від влади — Костянтин Грищенко, віце-прем'єр-міністр України, Леонід Новахатко, міністр культури України і його заступники.

тіснення українського виробника заїжджими кланами. Наш закон це забороняє, але ж він не діє! У закон про гастрольну діяльність мусять бути внесені зміни, і не тільки в плані збирання податків, а й у плані контролю за тим, хто, з чим приїжджає і наскільки це відповідає морально-етичним стандартам нашого і взагалі цивілізованого суспільства. Усе це насамперед проблеми Комітету з проблем культури нашої Верховної Ради...

Сьогодні в нас кояться дикі речі: щоб український виробник став на ноги, йому треба обов'язково стати Веркою Сердючкою або якимось там “мелкотравчатим” Кроликом. Влада мусить усвідомити, що в Україні є наша українська пісня, є прекрасні художники, солісти, хори, театри, їм тільки треба надати підтримку не лише фінансового плану, а й суто ідеологічного, морального. Міністерство культури сьогодні не має впливу на обласні управління культури, вони йому не підпорядковані, — це компетенція голів облдержадміністрацій. А вони, ці голови, команда президента. І тут потрібні якісь зміни в законодавстві... Культура мусить бути державним чинником.

Мирослав ВАНТУХ, генеральний директор-художній керівник Національного заслуженого академічного ансамблю танцю України імені П. Вірського:

— Про те, що культура мусить іти попереду в суспільному розвитку, ми говоримо не вперше. Бо за існуючих умов, якщо так триватиме і надалі, не буде українцям що розвивати, не буде що підтримувати.

Ми побували в 75 країнах світу. Сьогодні маємо контракти до 2016 року. Але працюється нам украй важко. Національні колективи, наприклад, хор Верьовки, ансамбль Вірського та інші створені для збереження і розвитку національної української культури. Ми часто їзимо за кордон, хоча за це нас нерідко критикують. Але ж біда в тому, що це для нас єдиний вихід концертно-гастрольної діяльності, бо можливості гастрювати в Україні майже немає. Наш народ скучив за українським високим мистецтвом. Сьогодні ж попса їздить, а ми — ні. І це при тому, що зрідка з'являються підприємливі люди, які організовують для нас у 2—3-х областях гастролі і їм це вигідно. Мінкультури, звичайно, щось для цього робить, але... Європа, ви ж знаєте, розгубила, зінтернаціоналізувала свою національну культуру, і до того йдеться й у нас. Цього не можна допустити з багатою українською культурою. А для цього треба робити хоч невеликі, але конкретні кроки на її збереження і популяризацію. Наприклад, щоб творчі колективи працювали не самотужки, нерационально використовуючи свій потенціал, треба створити

при нашому Міністерстві, як було колись, Укрконцерт.

Олена СЕРДЮК, генеральний директор Національного заповідника “Софія Київська”:

— Одним із постулатів сьогодні є погляд на спадщину як на резерв економічного розвитку держави. Наприклад, в Італії 70 % національного прибутку — це спадщина, інфраструктура, яка працює на його створення. В Україні з 20 національних заповідників більша частина — національні бренди. Це Хортиця, Кам'яна Могила, Херсонес Таврійський, Софія Київська та ін.

На жаль, нині суттєва проблема в системі подання спадщини саме з точки зору інформаційної технології. Це відсутність базових сайтів різними мовами, зокрема англійською, російською, які б належно представляли їхню діяльність. Існує світова практика продажу квитків через Інтернет, у нас же ця система не готова.

Щодо фінансування. Софія Київська, Києво-Печерська лавра, які входять до об'єктів Всесвітньої спадщини, а також Хортиця, Херсонес Таврійський, напевно, найбільш відвідувані в Україні. Вони до певної міри самодостатні. Але є проблеми з реставрацією. Цю проблему заповідники самотужки не подолують.

Валентина ЯРОШУК, директор Рівненської обласної універсальної наукової бібліотеки:

— Я представляю бібліотеки регіонального, районного й сільського рівнів. Це бібліотечні заклади, які надають послуги людям у всіх куточках регіону. Ці послуги останнім часом зазнали величезних змін. Три роки в Україні діє проект “Бібліоміст”, його фінансують приватні меценати з боку Біла і Мелінди Гейтс. У рамках цього проекту за три роки комп'ютеризовано 1800 сільських і районних бібліотек. Створено тренінгові центри в обласних бібліотеках і всі працівники, які отримали комп'ютерну техніку, навчені. Нині у сільській бібліотеці можна отримати електронні залізничні квитки, доступ до складання іспитів до ВНЗ, допомогу малим підприємцям у задачі електронної звітності, оплати комунальних платежів через банки, зв'язатися зі своїми родичами через скайп тощо. Ці послуги безкоштовні. 2014 року програма завершує свою діяльність. Просимо уряд підтримати комп'ютеризацію бібліотек, це дуже важливо.

Сергій ТРИМБАЧ, голова Національної спілки кінематографістів України:

— У проекті державного бюджету кошти на Міністерство культури збільшено на 60 мільйонів, а бюджет видатків на кіно зменшено на 35 мільйонів. Це призведе до зупинки нашої галузі. Буде зупинено не тільки виробництво фільмів, а й програму їх реставрації. Старі гарні українські фільми вводяться в обіг, це

дуже позитивний факт. За останні три роки українське кіно мало матеріальні стимули.

Студія Довженка, національний заклад культури, підпорядковується Міністерству культури, але фактично не фінансується. Треба, щоб із бюджету була виділена сума на виробництво фільмів.

Проблема електронних квитків існує і в нас.

Є давня пропозиція, яку не реалізовано — ухвалити закон про збір на кінематографію, це б зменшило потребу фінансових вливань, допомогло розвивати кінематограф.

Борис ОЛІЙНИК, голова *Українського фонду культури*:

— Наша організація належить до тих, які не потребують субсидій, це добродійна організація. Їй 27 років. У нас 10 програм, зокрема до 200-річчя Шевченка. Понад 20 років існує програма “Нові імена України”. Щороку до Фонду культури з’їжджаються понад 100 юних талантів від 7 до 19 років. У нас 25 стипендій і 25 дипломів. Премії невеличкі, але номінантів менше цікавлять гроші, аніж наші посвідчення, які допомагають їм вступати до ВНЗ. Перші наші лауреати — нині заслужені, народні артисти, відомі в світі. У нас є осередки в усіх областях, зарплата там пів або третина ставки, працюють подвизники. Ми звертаємося до місцевих керівників, щоб підтримували наших людей, і вони допомагають.

Олександр ПІРІВ, керівник *Національного порталу академічної музики “Music-review Ukraine”*, *арт-менеджер*:

— Ми опікуємося класичною музикою. Протягом трьох років зробили цикл концертів: і молодих, і вже знайомих, таких, як Мирослав Скорик, Валентин Сильвестров, Євген Станкович та ін.

Про гастрольну діяльність. Із

боку іноземних держав відбувається стовідсоткове фінансування їхньої культури, їхніх артистів, художників. І в нас має бути певна концертна організація, яка б цим опікувалася. Разом із Міністерством культури ми домоглися найголовнішого, об’єднуючи державний і приватний сектори. Питання меценатства нині стоїть дуже гостро.

Матей НОВАК, директор *програми “Бібліоміст”*, директор *Ради міжнародних наукових досліджень та обмінів (IREX)*:

— Приватні фонди і приватні компанії готові вкладати гроші в культуру, але при цьому хочуть мати соціальний ефект, щоб створювали їм позитивну репутацію. Соціальні дослідження свідчать, що 84 % наших респондентів не допомагають розвитку бібліотек, бо їм ніхто не запропонував співпраці. Домовляючись про співпрацю, треба чітко визначити пріоритети і конкретний план розвитку, визначити партнерів, щоб ваші інтереси збіглися.

Олег МАРЦІНІВ, головний *режисер заключного етапу Всеукраїнського звіту*:

— У нас уже майже сформований графік творчих звітів областей у Палаці “Україна”, кожна область має свою концепцію.

Найбільша проблема — інформаційне висвітлення такої масштабної Всеукраїнської акції. Пропоную сформувати високопрофесійну телевізійну групу, достойно зняти звіти, зробити широку рекламу, презентувати на Першому національному каналі кожну область, зобов’язати обласні телекомпанії показати цей матеріал у своїх областях. Тоді ця акція матиме консолідуючий характер.

Матеріал підготували
Надія КИР’ЯН,
Микола ЦИМБАЛЮК

Петро АНТОНЕНКО

Такий дивовижний вердикт винесли деякі солдафони від культури стосовно лауреата Національної премії ім. Т. Шевченка, народного артиста України Богдана Бенюка. Про це актор розповів на брифінгу в прес-центрі Штабу Єврореволюції напередодні Новоріччя. Повідомив, як заборонили його творчий вечір. Це була спеціальна Новорічна програма, яку неможливо “перенести” на іншу дату. Програму готували давно і ще з серпня на цей вечір почали продавати квитки. Слово актору.

“Цей творчий вечір був запла-

нований на 31 грудня у столичному Будинку офіцерів, підпорядкованому Міністерству оборони. І за кілька днів до вечора я дізнаюся від керівництва закладу (хоч рішення, звичайно, ухвалювали не вони, а на вищому рівні) ось про що. Виявляється, в Міноборони

Народного артиста на сцену «не пущать»!

занепокоїлися, що якраз 31 грудня на Майдані Незалежності величезна кількість людей зустрічати-ме Новий рік. І щоб Будинок офіцерів “не захопили” люди, що йтимуть із Майдану, чиновники “посилиють охорону” цього закладу. Зачиняють усі двері на замок, щоб ні 31 грудня, ні 1 січня ніхто туди не потрапив. Невже у нас введений військовий стан? Але ж ми живемо поки що в демократичному суспільстві, і такі перестороги дивують. Насправді ж мені дали знати: цей захід не можна було проводити тільки тому, що це творчий вечір Богдана Бенюка. Ось якби я був у Партії регіонів, то жодних проблем. А як клятий націоналіст, то ж, чого доброго, щоб не прийшов повен зал націоналістів, які “захоплять” Будинок офіцерів.

Я вирішив з’ясувати, звідки ж “ноги ростуть”? Дійшов до заступника міністра оборони, той пообіцяв “усе владнати”. Та завершилося нічим. Ось такий виток культурницької окупації.”

Нагадаємо, що Богдан Бенюк — депутат Верховної Ради України. Та, на переконання солдафонів від армійської культури, митець є депутатом “не тої” фракції, а опозиційної “Свободи”, активно підтримує Майдан, Єврореволюцію в Україні.

Богдана Бенюка доповнив на брифінгу заслужений діяч мистецтв Мирослав Гринишин, котрий як продюсер співпрацює з

Театральною компанією “Бенюк і Хостіков”. Він повідомив, що заборона творчого вечора Бенюка — не єдиний факт “культурницької окупації”. У тому-таки Будинку офіцерів ще 16 грудня мав бути спектакль згаданої компанії — “Люкс для іноземців”. Як і стосовно творчого вечора, належним чином була укладена угода з Будинком офіцерів на цю виставу, оплачено всі послуги, активно продавалися квитки. І в останній момент виставу скасували. Тільки й того, що її перенесли на 13 січня. Мотивація та сама. Але якщо щодо творчого вечора дирекція Будинку офіцерів відверто письмово повідомила причини відмови — переляк перед глядачами, то перенесення вистави мотивували тим самим, але вже “у робочому порядку”, усно. Хоч у мистецтві теж є свій порядок — організації вистав, концертів, укладення угод. Та все це відходить на другий план, коли на сцені — політичні ігри.

На брифінгу Богдан Бенюк торкнувся і загалом так званої “підтримки” владою регіоналів творчого життя в країні. Згадав про акцію акторів Черкаського драмтеатру, які перервали виставу, щоб висловити протест проти невилати зарплат. Зазначив, що подібне відбувається в багатьох державних мистецьких закладах країни. “Несприйняття українського в Україні є, — зазначив актор. — Ми, митці, постійно відчуваємо якийсь заслін, що не дає творчим людям нормально працювати, доносити українське мистецтво до народу”.

Надія КИР’ЯН
Фото автора

На виставці представлено фотографії, які відображають життя, громадсько-політичну діяльність В’ячеслава Чорновола. Багато з них представлено вперше. Зовсім нова — колекція філателії. Це конверти з листування В’ячеслава Максимовича з рідними та друзями (по суті, табірна переписка) — із різних куточків Радянського Союзу (Мордовії, Якутії, Москви, України). Усі матеріали надав кабінет-музей В’ячеслава Чорновола, а приміщення представив Музей шістдесятництва.

Захід розпочався колядками у виконанні давнього друга музею співачки Ганни Солоничної.

Валентина Чорновіл, сестра В’ячеслава, яка опрацювала його архіви і видала 8 томів праць політика (ще 2 томи підготовлено), розповіла, що ідею виставки запропонували журналістки Київського університету ім. Т. Шевченка, які писали дипломні роботи за творчістю В. Чорновола. Дівчата знайшли спонсорів, збільшили звичайні фото з архіву й надали їм сучасного вигляду. Минулого року 75-річчя Чорновола планували відзначити на державному рівні, але нічого не зробили, окрім як у Західній Україні. Дівчата запропонували назвати виставку “Поза ювілейними датами”.

“Мені хотілося, щоб прийшли люди, які знають В’ячеслава, щоб згадали його, адже він був одним із тих, хто здобував незалежність України, — сказала Валентина

Поза ювілейними датами

Так назвали фотовиставку, присвячену життєвому шляху В’ячеслава Чорновола, видатного політика, одного з борців за незалежну Українську державу, яка відкрилася в Музеї шістдесятництва. На відкритті виставки його соратник Василь Овсієнко сказав: “В’ячеслав Чорновіл народився напередодні католицького Різдва, Василь Стус — на Різдво православне. Вважають, що це ознака особливої Божої милості. А кому багато дається, з того багато й спитається. Герой України В’ячеслав Чорновіл і Герой України Василь Стус своїм життям довели, що гідні цієї високої місії”.

Максимівна. — Хтось, можливо, за цю ідею потерпів ще більше, хтось не повернувся з таборів. В’ячеслав повернувся і відстоював незалежність уже в наш час.

Працюючи над архівами, я зрозуміла, наскільки він був далекоглядний, у всьому мав рацію. Наприклад, багато разів звертався до демократичних сил, закликав об’єднатися. Це не вдавалося і було причиною наших поразок.

Ще тоді В’ячеслав Максимович казав, що Україна має вступити до НАТО, тримати напрям до Європи. У нього є стаття: “США і Європа повинні повернутися обличчям до України”. Ці заклики актуальні й нині”.

Олексій Захарченко, лідер Молодого руху, подарував музеєві портрет Чорновола роботи Мирослави Шевченко, молододі київської художниці, активістки організації. “Ім’я В’ячеслава Чорновола для молоді — яскравий приклад, ідеал політика, нічим не спалюваний. Молодий рух у ба-

гатьох містах вшановував його пам’ять”, — повідомив О. Захарченко.

Він розповів, як у день народження В’ячеслава Максимовича разом із колишнім лідером Народного руху Борисом Тарасюком та іншими його соратниками поклали квіти до пам’ятника героєві.

На Майдані зробили оголошення, що формується колона для вшанування В’ячеслава Чорновола. Підійшло дуже багато людей — молоді й старші, світські і священники. Колона рушила до пам’ятника з патріотичними піснями, скандували: “Слава Герою України В’ячеславу Чорноволу”. Дійшли до кордону міліції, який стояв на вулиці Грушевського (нині в Києві перекрито вулиці, які ведуть до урядового кварталу). Ці молоді хлопці, яких звідкись привезли до Києва, можливо, й не знали, хто такий Чорновіл, хоч цілодобово стоять неподалік від пам’ятника. Хлопці

в касках, зі щитами, у повному спорядженні колону не пропускали.

Борис Тарасюк повідомив, що він народний депутат, має право проходити, що йдуть лише покласти квіти, однак на вартових і це не вплинуло. Нарешті до Бориса Тарасюка вийшов керівник охорони і після перемовин колона змогла пройти до пам’ятника.

Народний депутат попередніх скликань, соратник Чорновола Богдан Горинь, як і інші промовці, зазначив, що виставка дуже важлива: “Перед нами шлях видатної людини, яка заслужено має звання Героя України. Часто думаємо над тим, як би повів себе В’ячеслав Чорновіл у тих чи тих обставинах, зокрема в наші буремні дні. Він був зрілий політик, блискучий стратег і тактик, аналітик, нам його й тепер не вистачає.

Оглядаючи виставку, шкодую, що не вмістилося більше ма-

теріалу, що це тільки частка великого шляху Чорновола. Пропоную матеріали виставки використати як основу фотоальбому “В’ячеслав Чорновіл у світликах”, розшукавши й додавши нові фото”.

Про те, що на виставці дуже позитивна енергетика, що такі події повинні час від часу відбуватися, щоб ми зрозуміли, кого втратили, і при цьому не відірвалися від реальної людини з її болями, спробами чогось добитися, натикаючись на глуху стіну, із втомою, з живою усмішкою, щоб не перейти у сферу чистої міфологізації, — говорили Тарас Чорновіл, Василь Овсієнко, колишній директор Київської ЗОШ № 235, який доклав багато зусиль, щоб ця школа носила ім’я В’ячеслава Чорновола, журналістка Маргарита Довгань та ін. Вів захід молодий співробітник музею Богдан Плахотнюк.

Василь ЛИЗАНЧУК, доктор філологічних наук, заслужений професор Львівського національного університету імені Івана Франка

Московська імперська система бачила в Шевченкові особливо небезпечного бунтаря Провінції (України — Л. В.), призначеної на культурно-національне небуття. Якщо ця система не змогла перешкодити Шевченкові як окремій людині писати, творити рідною мовою, то вона вдавалася і нині застошує разом з українофобами в Україні найпідступніші методи витіснення української мови з культурного, історичного, інституційного буття нації (Валуєвський циркуляр, Емський указ і сотні інших антиукраїнських актів, спрямованих на зрощення українців).

Комуністична система діяла по-своєму — навіть софістикованіше, цинічніше: вона ставила собі на службу Шевченка, оголосивши його “революціонером-демократом”, “другом трудящих мас”, “поборником дружби між російським і українським народами”, “ненависником українських буржуазних націоналістів”, “революціонером-атеїстом” тощо.

Когорти новітніх “десакралізаторів” (Ліна Костенко) нав’язують ліберальні політичні міфи про Шевченка, якого ми, начебто, “не знаємо”, — “шамана”, “міфотворця”, “відьмака”, “вурдалака”, космополіта-“загальнолюда” та ін. Деякі самозакохані постмодерні “творці” висловлюються ще брутальніше і вульгарніше. Перекручування, фальшування Шевченкового “Я” базувалося в минулому і виростає тепер з усвідомлення того, що “він — духовний батько новітньої української нації”. Історію свого життя Т. Шевченко назвав частиною історії всієї України. Грузинський письменник А. Церетелі, розповідаючи про свою зустріч із Т. Шевченком, відзначив, що він “вперше зрозумів із його слів, як треба любити країну і свій народ”.

Тарас Шевченко жив в епоху, коли російська державно-правова доктрина утверджувала інтегральний постулат про існування “триєдиного русского народа” (великороси, малороси та білоруси). У популярних російських енциклопедіях писали, що “малоруссы, малороссы (иногда называемые южноруссами), представители одной из трех восточнославянских народностей, вместе именуемых русскими”. У таку “ніч бездержавності” (Є. Маланюк) Тарас Шевченко постав як поет невидимий країни, поневоленіх людей.

Він поклав рідне Слово у міцну основу національного відродження народу, українського державотворення в контексті загальнолюдських цінностей.

*Встане правда! встане воля!
І тобі одному
Помоляться всі язики
Вовіки і віки.*

Винятково національний поет

Ідеологічна боротьба навколо творчості Тараса Григоровича Шевченка триває досі. Спершу була ідеологія імперської Москви, потім — комуністичної, нині, по суті, — неорадянська. Влада кожної системи намагалася приватизувати Шевченка, зробити з поета “вжиток” на свою користь.

Уже тоді для Т. Шевченка кодом порозуміння між народами був критерій свободи, рівності, взаємної поваги до національної ідентичності й до людських прав.

Однак витворений за часів Петра І постулат, що Російська держава — це єдине і нерозривне ціле, як Свята Трійця, де Московія — “Бог-Отець”, Україна — “Бог-Син”, а Білорусія — “Бог-Дух Святий”, нині наполегливо нав’язує московський патріарх Кіріл.

Тарас Шевченко гнівно таврує, із саркастичним блиском спопеляє тих, хто вражений вірусом яничарства, зрадництва, угодовства.

*Раби, подножки, грязь Москви,
Варшавське сміття.*

Такий оціночний присуд здійснює Т. Шевченко не лише “і мертвим, і живим”, а й “ненародженним землякам” своїм “в Україні і не в Україні”, пророчо застерігаючи їх від повторення ганебних вчинків — зрадництва, самоприниження й рабського впокорення національного духа.

Саме за царювання Катерини II висунули ідею “національного єдинства” українського й російського народів. В унісон В. Бєлінський паплюжив Шевченка, писав, що історія Малоросії — це побічна ріка, яка впадає у велику ріку російської історії. Він стверджував, що малоросіяни завжди були племенем і ніколи не були народом, а тим паче — державою. Нема, мовляв, української мови, а “есть областное малороссийское наречие, как есть белорусское, сибирское и другие областные наречия”.

Заплановане урядом України спільне святкування 200-річчя від дня народження Тараса Шевченка із сучасним режимом Росії може перетворитися на бутафору, яку заповнять трафаретними заявленнями промовами офіційних осіб. А Тарас Шевченко у своє 200-річчя чекає від народу не тільки святкових концертів. Він зобов’язує нас творчо виконувати його заповіт, у якому сконденсовано національний дух. Російський революціонер-демократ Микола Чернишевський із винятковою чіткістю і ясністю визначив основоположне значення Т. Шевченка в історії української літератури, заявивши про те, що саме він вивів її в лави передових літератур світу.

Доречно привернути увагу до таких важливих думок М. Чернишевського про малоросів, тобто українців: *“Іхній патріотизм чистий від помислу про поневолення інших, вони прагнуть лише того, щоб їм самим було легше жити на вільному світі: ніяке інше плем’я не хочуть вони підкоряти собі чи кривдити”* (курсив наш — В. Л.). Надто актуальними є ці слова тепер, коли наступ московських і промосковських сил на українство набирає нових обертів у всіх життєвих сферах у зв’язку з прагненням українців стати асоціативним членом Європейського Союзу.

Однак проімперські російські видання, які сповідували ідею “національного єдинства” російського й українського народів, систематично паплюжили діяльність активних учасників націо-

нально-культурного процесу в Україні. Наприклад, журнал “Домашняя беседа” опублікував наприкінці березня 1861 р. погромну рецензію священика московського православ’я Л. Крамаренка на виданий Т. Шевченком “Букварь южнорусский”.

Головною причиною оприлюднення рецензії було те, що Т. Шевченко уклав і видав “Букварь южнорусский” українською народною мовою. До Шевченка букварі писали лише церковнослов’янською мовою і нею навчали українських дітей.

Болісний відгомін імперської глухоти до природних потреб українців розмовляти своєю мовою, розвивати її, милуватись рідним словом сконцентровано у таких словах: “На москалів не вважайте, нехай вони собі пишуть по-своєму, а ми по-своєму. У їх народ і слово, і у нас народ і слово”. Братові Микиті він писав так:

“Микито, рідний брате!... Та, будь ласкав, напиши до мене так як до тебе пишу, не по-московському, а по-нашому...”

Так нехай же я хоч через папір почую рідне слово, нехай хоч раз поплачу веселими сльозами... Ще раз прошу, напиши мені письмо, та по-своєму, будь ласкав, а не по-московському. Оставайся здоров.

1839, листопада 15 дня. С.-Петербург.

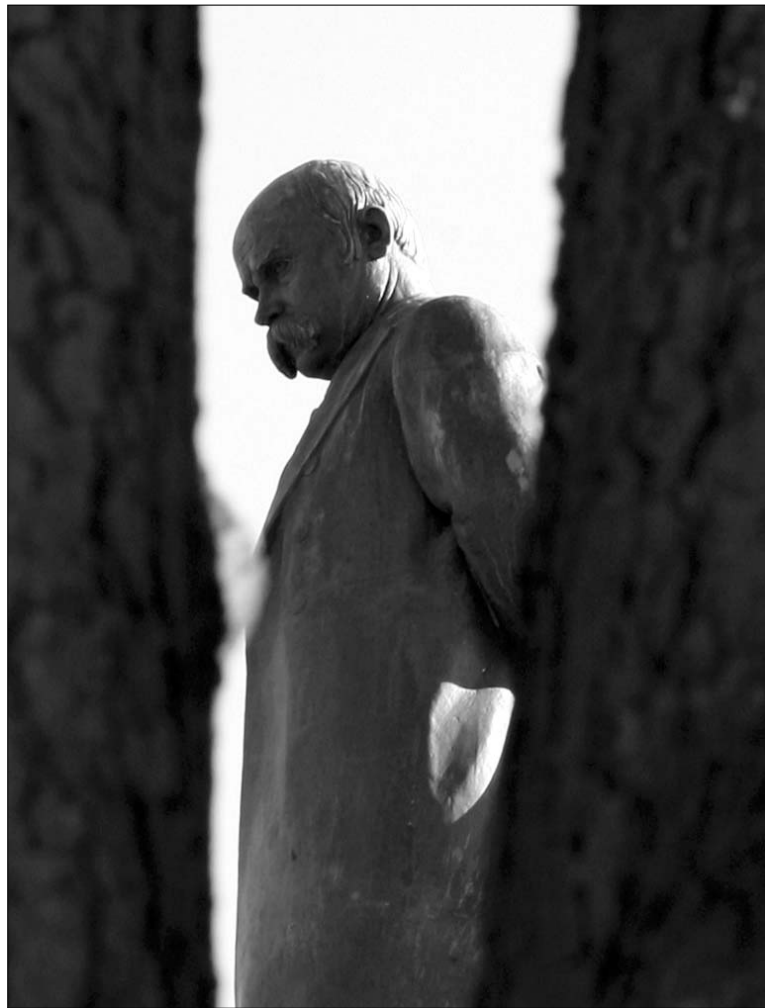
Не забудь же, зараз напиши письмо — та по-своєму”.

Для набуття національної свідомості, на засадах якої розв’язуються соціальні проблеми, необхідно знати свою правдиву історію, яку і нині різні манкурти на кшталт Табачника намагаються вбачати в рамках історії ВКП(б).

Сповідуючи постмодернізм, який у журналістському середовищі набув нині провінційно-розбурханого вигляду та вилився у поверховість, примітивність і розхристаність світогляду, намагаються зруйнувати справжній образ Т. Шевченка. Наклепницькі книжки, статті, публічні випадки спрямовані на те, щоб завадити українцям віднаходити ключ для розуміння самих себе й усвідомлення себе у світовому співтоваристві.

“Шевченко не був русофобом, — наголошує Сергій Грабовський. — Він був, образно кажучи, переконаним імперієфобом (не має значення, про чий імперський політику йшлося — Варшави чи Петербурга)”. А російські журналісти у восьмихвилинному коментарі телеканалу “Оренбург”, присвяченому відзначенню у цьому краї Шевченкового 199-річчя, сплутали імперієфобію з русофобією, звинувативши Т. Шевченка у ненависті до росіян. “Шевченкіана” на оренбурзькому телебаченні — це суцільна підтасовка, замішана на невігластві.

Наголошую, що гуманістична теза про “спільну інтелектуальну власність українського і російського народів” Шевченкової творчості обмежує унікальність, феноменальність Т. Шевченка, який сформулював візію українського майбутнього, що базується на трьох найосновніших національних ідеалах, найголовніших цінностях — Бог, Україна,

Свобода”. Вони визначають орієнтири життя і окремої людини, і цілого народу.

У наш час цинічного наступу зовнішніх і внутрішніх недругів на українськість Т. Шевченко виконує функцію національного “вирівнювача хребта” (О. Палій). Адже вороги української держави усіх мастей, які в інформаційному просторі України не перестають розігрувати антиукраїнські шовіністичні шабаші, добре розуміють, що мова — найбільший національний скарб, вона є вищою основою духовного стану, найголовнішим засобом етнічної ідентичності. Боротьба за українську мову, культуру, духовність — це боротьба за Українську Україну.

Часто можна почути, що Тарасу Шевченку завдяки губернатору Перовському і коменданту Новопетровського укріплення Ускову дозволено було писати російською мовою.

Публіцист Сергій Грабовський підкреслює, що “дозвіл писати був отриманий тільки тоді, коли Шевченко добував останні роки солдатчини в Новопетровському укріпленні на Мангизлаку, — писати тільки російською мовою (курсив наш — В. Л.), і то — під доглядом офіцерів”. Це також був один із складників зловісної політики московської імперської влади, яка намагалася зросійшити українців, перетворити Україну на територію без національного обличчя. Однак на відміну від Гоголя і Кукольника, Т. Шевченко не захотів розчинитися в імперському “російському морі”, хоч міг це зробити. І навіть, чого гріх таїти, попервах робив деякі кроки в цьому напрямі.

У листі до Г. Квітки-Онов’яненка від 8 грудня 1841 р. Т. Шевченко писав: “Ще посилаю вам кацапські вірші своєї роботи. Коли доладне що, то друкуйте, а коли ні, то закуріть люльку, коли люльку курите. Спасибі вам і панові Артемовському за ласкаве слово. І спасибі всім тим, хто пише по-нашому або

про наше” (курсив наш — В. Л.).

Так, Шевченко написав окремі твори російською мовою. Але як він ставився до цього, можна зрозуміти з листа до Я. Г. Кухаренка від 30 вересня 1842 року: “Переписав оце свою “Слепую” та й плачу над нею, який мене чорт спіткав і за який гріх, що я оце сповідаюся кацапам черствим кацапським словом. Лихо, брате отамане, ей-богу, лихо. Це правда, що окрім Бога і чорта в душі нашій єсть ще щось таке, таке страшне, що аж холод іде по серцеві, як хоч трошки його розкриєш, цур йому, мене тут і земляки, і не земляки зовуть дурним, воно правда, але що я маю робити, хіба ж я винен, що я уродився не кацапом або не французом. Що нам робить, отамане-брате? Прать против рожна чи закопаться живо в землю — не хочеться, дуже не хочеться мені дрюкować “Слепую”, але вже не маю над нею волі, та цур їй, а обридла вже вона мені”.

Однак варто віддати належне Кобзареві, який умів вчасно зупинитися. “То що ж зупинило його? — запитує філософ Петро Кралюк і відповідає. — Здорова селянська натура, яка не сприймала фальшивої імперської мішури і насміхалася із чванства батюшки-царя та його слуг. А ще, певно, в Кобзаря озвалася гідність предків-козаків, які не хотіли терпіти насильства над собою. Тому для Шевченка ієрархічна влада, побудована на тупому насильстві, була абсурдною. Згадаймо хоча б відому сцену генерального мордобиття в поемі-комедії “Сон”. Такої ядучої та водночас символічно-глибокої сатири на Російську імперію ми не зустрічаємо в тогочасній літературі”.

Росіянин М. Некрасов назвав Т. Шевченка “исключительно национальным” поетом. А Луначарський підкреслив, що Шевченко “поет української нації”, що “він поет народний”, який “далеко поза Україною розкинув могутні, повні квіткових пахощів

віти свого генія”. Однак А. В. Лучначарський як комуністичний ідеолог приписав Кобзареві “соціалістичний дух”. Але Шевченкове поетичне й публіцистичне Слово є основою гуманістичного українського націоналізму, а не вульгарного соціалізму, витвореного комуністами.

Інформаційний простір Радянського Союзу насичений був постулатами про те, що “люті вороги українського народу — українські буржуазні націоналісти” опорочують, фальсифікують творчість Т. Шевченка.

Насправді незаперечні факти свідчать, що комуністична цензура скорочувала “Кобзар” на цілі твори. Наприклад, у “Кобзарі” видання 1950 року не було надруковано 18 творів, зокрема “Якби-то ти, Богдане...”, “Розрита могила”, “Великий льох”, “Чигринне, Чигринне...”, “Іржавець”, “Давидові псалми”, “Заступила чорна хмара...” та ін.

Тарас Шевченко чітко сформулював головні засади української національної ідеї державотворення. Вчитаймося у такі заповітні слова, осмислімо їх і відчусьмо, як матеріалізується Слово Кобзаря-Пророка:

*“В своїй хаті своя й правда,
І сила, і воля”.*

*“Нема на світі України,
Немає другого Дніпра...”*

*“...Учітесь, читайте,
І чужому навчайтесь...”*

*“Обніміться ж, брати мої,
Молю вас, благаю!”*

Тарас Шевченко вірить, що українське Слово — дароване йому Богом, відкриє істину незрячим і глухим для духовно-морального просвітлення, національного самоусвідомлення.

*Тоді встане Україна.
І грозеї тму неволі,
Світ правди засвітить,
І помоляться на волі
Невольничі діти!..*

Визначальною сутністю шевченківської філософії національної ідеї, про що замовчували “шевченкознавці” у радянські часи, була й залишається ідея національної державності, показана Т. Шевченком через архетипи “Дім”, “Поле”, “Храм”. “У широкому плані символіка концепту “Дім” позначає святе доквілля буття людини. Символ “Дім” характеризує антропоцентричне буття від сім’ї до національної солідарності. “Дім” — це ніша людини в Універсумі. Так само в загальному визначенні символіка концепту “Поле” знаменує життєвий топос людності... Тут ідеться насамперед про “поле життя”, джерело багатства, економічний простір виживання. ...Ідея “Храму” пов’язана зі святинями людини та її етносом... Він поєднується з національною ідеєю і в цьому розумінні означає зв’язок небесного та земного, ідеологію софійного, освяченого мудрістю буття”, — наголошує філософ Сергій Кримський.

Отже, національна держава повністю і на всіх рівнях Словом і Ділом може захистити націю та її буття, створити потрібні умови для її розвою. Тільки у власній “хаті”, у своїй державі людина, народ стає справжнім господарем своєї долі на своїй землі, не слугою, а газдою перед світом стає (І. Франко). Тільки в Соборній Самостійній Українській Державі можуть утверджуватися “правда, і сила, і воля”, може бути забезпечене національне життєвездолаття існування.

Голос і пульс української крові Наближення до таємниці Кобзаря

Василь ГЕЙ,
письменник, заслужений діяч мистецтв України, м. Луцьк

У криниці дитинства кожної людини, котра народилася в українській родині і сповита чарами казки та колискової пісні, там, де здивуванням, усвідомленням причетності до краси та безмежності всесвіту відбивається небо отчого краю, до її душі та свідомості засвічується рідне слово. Чи не найяскравіше світло Слова випромінює “Кобзар” — книга, яка в часи самодержавства, валуєщини, більшовицького безбожництва, жорстокого нищення українського цвіту й нахабної московської русифікації стала своєрідною народною Біблією, оберегом і джерелом нездоланної, непідвладної ніяким сатрапам сили національного духу. Спершу мелодія Шевченкового слова гріє душу, зацвітає одвічною українською мрією — “Садком вишневим коло хати”, потім пронизує боєм “Причинної”, здійснюється тривожною Дніпровою хвилею, вражає суворим і життєствердним закликом “Заповіту” — “Поховайте та вставайте...” І раптом — як спалах-крик у темряві:

*Світе тихий, краю милий,
Моя Україно,
За що тебе сплюндровано,
За що, мамо, гинеши?*

(“Розрита могила”)

А потім — розпач:
*За що ж боролась ми з ляхами?
За що ж ми різались з ордами?
За що скородили списками
Московські ребра?*

(“Чигринне, Чигринне...”)

І коли проста людина у горі та безнадії відчуває криз Тарасове слово і його розпач, розпач мученика, генія і Пророка, їй стає трохи легше.

Здається, що не рядок — то із самого серця, що не строфа — то енергія чуття і мислі, що не вірш — то про нас, українців.

Тож на якому етапі життєвого шляху, в горі чи в радості, удень чи вночі душу й свідомість людини, порідненої з Шевченком, пронизує, охоплює осяяння: він геній не лише тому, що Слово йому дароване Богом, а тому, що це слово завжди сучасне, що його з’ява на світ була не випадковістю, а необхідністю, відгуком на благаання і страждання народу. Він став, за висловом Євгена Маланюка, не рупором мас, а вибухом крові, карою для ворогів України за довгу ніч її образ. І слово його — це голос і пульс української крові, яка не дає заснути українському сумлінню, нашій гід-

ності й жазі свободи. Та хоч би скільки ми дошукувалися суті цього дивовижного явища під назвою “Тарас Шевченко”, все одно осягнути її, цю суть, не вдається. Більш як півтора століття вже вчені мужі, творці і знавці слова прагнуть розгадати таємницю Шевченка і його “Кобзаря”, а вона, мовби жар-птиця, осяває кожного своїм гарячим крилом, але до рук не дається, як не піддається спрощеному тлумаченню, а доступна тільки душі вічна істина про вищу, божественну мудрість, яка панує над нами, чи біблійна істина про те, що на початку було Слово. І справді, хто він був, є і буде для нас, українців, і для світу: поет, художник, мислитель, захисник знедолених, творець нації, рятівник нашої мови, Предтеча, Пророк чи Месія? Так, його народженням народ український висловив свій протест проти гноблення і приниження, дав гідну відповідь белінським, валуєвим і їхнім “послідовним” сучасникам, яким, бачте, важко розмовляти українською і вони хочуть в Україні ще однієї офіційної, а значить — державної мови. Слово генія — це відповідь і тим “слугам народу”, зокрема й нашим “землячкам”, які не голосують за відзначення на державному рівні Шевченківських днів, фактично заперечуючи, перекреслюючи це високе звання — “народний депутат”. То чи не варто нам віднайти спосіб знімати з верхів’я на грішну землю таких депутатів? Бо хіба не відають вони про всенародну любов до батька Тараса? Хіба не знають, що кажуть про нього мудрі люди?

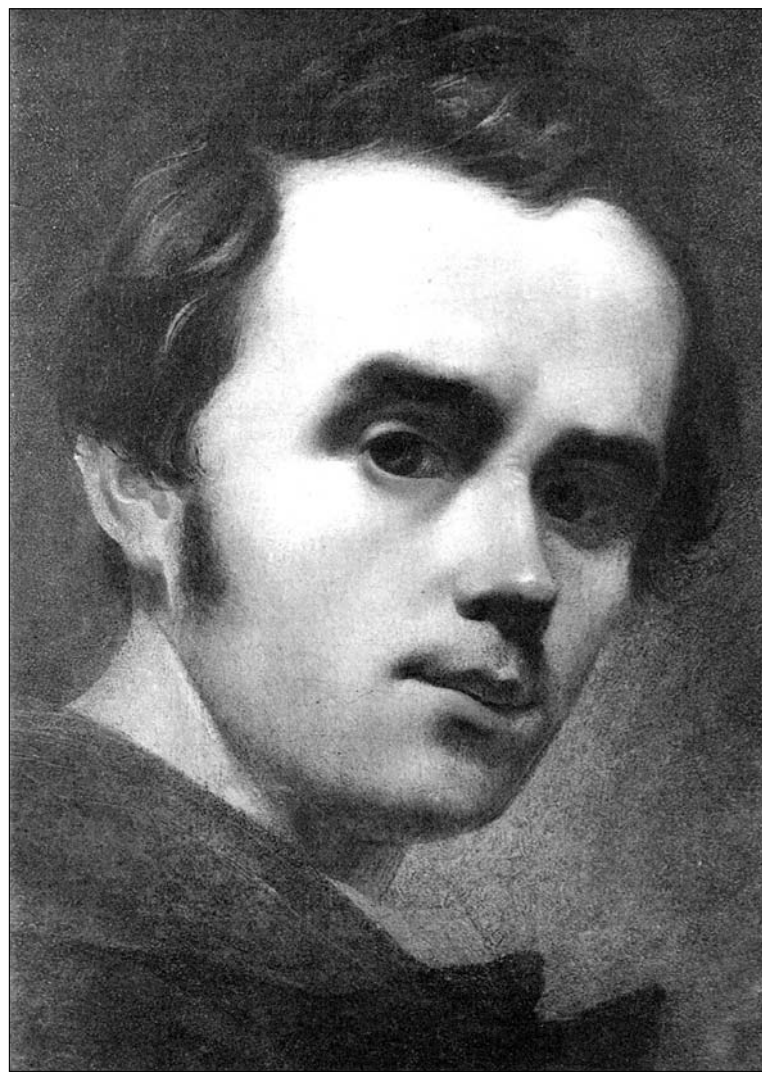
Ось лише кілька шевченкознавчих рядків, записаних для історії світочами нашої нації: “...в мужицькій хаті вродилася дитина, що спричинила відродження

українського народу. Вродилася вона серед сліз і жалю в хвилині, коли наші вороги були певні, що до труни українського народу мають лиш один цвях забити і вже його зараз поховать” (Василь Стефаник); “У кожного народу є свої співці-провидці, в серця яких, мов у той океан могутній, вливаються усі радощі й болі, вся... мудрість... народу (Павло Тичина); “Досить було однієї людини, щоб врятувати цілий народ” (Остап Вишня); “Він вивів українське слово на верховини світової культури” (Максим Рильський); “Тарас Шевченко став не тільки славою, але й символом цілої нації” (Олесь Гончар).

Лише наближенням до таємниці Шевченкового слова є наше розуміння чуттєвої глибини його поезії. І справді: що не рядок — то із самого серця, що не строфа — енергія чуття і мислі, що не вірш — то про нас, українців, учорашніх і нинішніх.

У могутньому спалахові українського духу, яким є Тарас Шевченко, присутня сила розбудженої зі сну природи, сконденсована енергія нації. Це водночас і провидіння Долі. Людям чи людям безнаціональним, шовіністам, перекинчикам і відступникам від свого роду є за що не любити Шевченка. Адже він одверто назвав ката — катом, злодія — злодієм, загарбника — москалем, зрадника — перевертнем. Богдана Хмельницького докірливо назвав нерозумним сином за те, що “запродав гетьман у ярмо християн”. І нищителям українських вольностей, української людності воздав по заслугах:

*Це той первий, що розпинав
Нашу Україну,
А вторая доконала
Вдову сиротину.
Кати! кати! людюди!*

*Найлись обоє,
Накралася; а що взяла
На той світ з собою?*

(“Сон”)

Брудописальна кампанія, організована неукраїнськими газетами в Україні навколо імені й постаті Шевченка, засвідчила, що хворобу духовного яничарства можна порівняти зі СНІДом — вона не виліковується. “Я не можу назвати себе людиною честі, — безсоромно зізнається газеті “День” голомозий автор, чий руки геть заляпані бузиновим чорнилом, — тому що моїм ідеалом є відтворення Російської імперії, а я вимушений пристосовуватися до потворних умов “розбудови” незалежної України”.

Так, важко жити особині імперської “закваски” в неімперії. Але ж частина Російської імперії ще збереглася, то чому б чоловікові не переселитися туди? Світ визнав Тараса великим поетом і громадянином. Пам’ятники Шевченкові зведені в США, Канаді, Італії, Бразилії, Аргентині. Погруддя поета є в більшості країн Заходу. І якщо там хтось виявляє свою нелюбов до генія, то це все-таки “чужі діти”. В Україні чомусь, всупереч 66 статті Конституції, яка зобов’язує не заподіювати шкоди культурній спадщині, дозволено паплюжити пророка і чужим, і начебто своїм дітям, тим, що мали б за честь ходити по землі, яка їх народила.

*Україно! Україно!
Оце твої діти,
Твої квіти молодії,
Чорнилом політи,
Московською блекотою
В німецьких теплицях
Заглушені!.. Плач, Україно,
Бездітна вдовице.*

(“Сон”)

А як “люблять” Шевченка нинішні “слуги народу”? Вони це показали своїм ставленням до проекту постанови Верховної Ради про відзначення ювілею Кобзаря на державному рівні. “За” — 202. “Проти” — 0. “Утрималось” — 0. “Не голосувало” — 239. І які ж фракції заховалися “в куші”? Усі вони і в назвах, і в публічних виступах — демократи, “захисники” трудящого люду — “Регіони України”, “Трудова Україна”, “Демократичні ініціативи”, “Народний вибір”, народні демократи, аграрники. Тож як тут ще раз не згадати болюче Тарасове:

*Та не однаково мені,
Як Україну злії люде
Присплять, лукаві, і в огні
Її, окрадену, збудять...*

(“Мені однаково, чи буду...”)

Всенародна любов до поета, генія і Пророка, який став символом захисту знедолених і легендою ще за життя, миттєво, як океанська хвиля, змиває з нього краплі бузинової чорноти, знімає з очей полуду ще не зовсім прозрілого сліпцеві-рабові, дарує надію на щедрий цвіт весняної природи, на кращу долю.

Він поставив слово на сторожі “малих рабів отих німих”, сам стоїть на варті нашого слова і духу. І словом своїм, і суворим, але гордим поглядом він освячує й засіває наші душі вірою: буде згодом день його народження не лише всенародним, а й державним святом.

Тарас Шевченко — наш безцінний і непроданий запас.